

MESZARIASUL AZ IPAROS DER GEWERBETREIBENDE

TOBOROZÓ

Irta: NEMEDY GABOR

Ezerkilenszázhuszonhárom decemberében történt, hogy Mátrai János kartársam társaságában Iparosok Lapja cím alatt szakújságot indítottam. Az azóta eltelt több mint másfél évtized alatt a szakmai és általános iparosgyűlések százain vettem részt. Ahogy a frázis mondja, az erdélyi iparosmozgalom utóerén tartottam állandóan a kezemet. Olyan iparosgyűlést azonban, amelyen a romániai magyarság országos vezére személyesen részt vesz, sőt azzal is megtisztelt, hogy elejétől végig az elnöki székből vezeti tanácskozásait, az október 22-én Kolozsvárt megtartott országos iparosértekezleten kívül egyet sem értem meg. Ez a tény egy maga is elegendő volna, hogy kiemelje ezt az értekezletet az utóbbi husz év folyamán megtartott iparosgyűlések százainak sorozatából. Történt azonban október 22-én Kolozsváron más valami is. Gróf Bánffy Miklós, az ország magyarságának nagymultu és nagytekintélyű vezére nem öletszerűleg, nagyuri szélségből, hanem, — hogy úgy mondjam, — intézményesen foglalta el a kolozsvári iparosgyűlés elnöki székét. Szász Pál dr. szenátor, a legfőbb gazdasági tanács tagságával az új impérium idején elsőnek kitüntetett magyar politikus, Teleki Ádám gróf, Bartha Ignác dr., Soós István dr., Tompa Lajos, Ludwigh Gyula és Péter János országgyűlési képviselők is ott ültek az országos vezér társaságában az iparosgyűlés hosszú asztalánál. Nyilvánvalóan azzal a szándékkal

történt ez a tüntetően testületi megjelenés, hogy minden magyar iparos láthassa: ezután, testvérek, ez már mindig így lesz. A mozgalom, amelyet az ország magyar iparossága az elmúlt husz esztendő folyamán annyi küzködéssel és áldozattal önmagára utaltat és magára hagyatottan végzett, rideg közönnyel maga körül, fontos alkotórésze lesz a jövőben a hivatalos Magyar Népközség országos munkájának és ki fogja venni az őt megillető részt annak eredményeiből is.

Távol áll tőlem a szándék, mint-ha gáncsolni akarnám azt a tevékenységet, amit az utóbbi husz év folyamán a hazai magyarság társadalma politikai és gazdasági téren elvégzett. Magunkat kisebbbetezők a mindenáron való hiba-kereséssel. Ha csak iparosszemmel tekintem is a dolgot, nem mehetek el elismerés nélkül Szabó Béni és Gyárfás Elemér dr. politikai eredményei és a gazdasági tevékenység gigászi erőfeszítéseket igénylő és komoly eredményeket is felmutatni tudó munkássága mellett, amelyet Reinhart Gyula és annyi sok más érdemes iparosvezér lelkes és áldozatkész köztevékenysége reprezentál. Nem kell az elmúlt husz esztendő gyér sikereit ócsárolnom, hogy a hasonlíthatatlanul nagyobb eredményekkel kecsegtető jövőnek tiszta szivemből örülni tudjak. Az aradi iparosbank, az Erdély és Bánság számos városában ma is működő iparosotthonok és ipartársulatok alapítása és fenntar-

tása komoly eredmények, amikért érdemes volt dolgozni és arról sem szabad megfeledkeznünk, hogy nem kis részben ennek a multbeli munkának és a multbeli vezéreknek köszönhető, hogy a hazai magyar iparosság annyi nehéz esztendő után mint számottevő gazdasági és politikai tényező léphet ma a Magyar Népközség keretébe.

Husz esztendeig kellett várunk, amíg megérnünk adatott, hogy a magyar parlamenti képviselőknek ilyen nagy csoportja jelenlétével tüntessen ki egy országos iparosértekezletet. Nyugodt önbizalommal állapíthatjuk azonban meg, hogy ezek a parlamenti képviselők nemcsak vendégként jöttek közénk, hanem közöttünk is maradnak. Nem pusztán frázis, hanem a Magyar Népközség belső felépítésének folyamánya, hogy a hat országgyűlési képviselő, mint iparosképviselő írta nevét az ország magyar iparosságához intézett kiáltvány alá. Husz év kellett hozzá, de sikerült végre megérnünk, hogy mi, magyarok, nemcsak választások idején, hanem a gazdasági együttműködés munkájában is egy táborban vagyunk. Hogy mit jelent ez és mit jelenthet a jövőre nézve, igazolja a bejelentés, amit Bánffy Miklós gróf az iparosértekezleten tartott elnöki megnyitó beszédében tett: A Népközség parlamenti tagjainak közbenjárására felelős kormánytényezők tettek ünnepélyes ígéretet, hogy az erdélyi és bánsági iparosintézmények működési jogát valamennyi ilyen iparosintézmény névszerűti felsorolásával törvényben fogja biztosítani a kormány. Az új intézmény tehát, amely a maga keretei közé fogja illeszteni a magyar iparosságot, azzal kezdte hasznos működését, hogy hathatós lépéseket tett a magyar iparosság régi intézményei fenyegetett működési jogának törvényes biztosítása érdekében.

SZILVÁT LOPTUNK

Irta: REINHART GYULA

Most, hogy Erdély és a kapcsolt részek magyar iparosságának országos szervezése van a napirenden és már csak rövid hetek kérdése, hogy az meg is valósuljon, eszembe jutnak az iparos szervezkedések, amelyekben tevékeny részt vettem. Tanulságul, okulásul elmesélgetek itt egyet-mást a vónal alatt, amely hely az „Az Iparos”-ban a szórakodtatásnak tölti be a szerepkörét. A sok törvény és rendelet magyarra fordítása, a súlyos sérelmek letárgyalása után jól esik megpihenni és a lelket felüdíteni.

Az iparosság megszervezésének első gondolata az impérium megváltozása után Kolozsváron merült fel az Iparosok Lapja kezdeményezésére. Az első összejövetel Szatmáron volt. Hevesi József, a kolozsvári iparkamara kereskedelmi és ipari osztályának elnöke hívta össze és ő elnökölte is. A szatmári Iparos Otthon kis tanácssterme megtelt az ország minden részéből oda érkezett iparos kiküldöttekkel. Aradot én képviseltem Réthy Józseffel, a „Munkaadók Lapja”-nak akkori szerkesztőjével. Reggel hat órákor érkezünk Szatmára, ahol a fogadó bizottság csaknem teljes számban megjelent az állomáson a tiszteletünkre, fehér kokárdákkal a gomblyukban.

Böloni László, a szatmári ipartestület elnöke rendelkezett, hogy a két aradi kiküldött pedig az

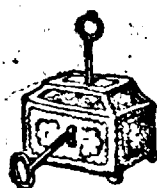
ő vendége lesz. A kijáratnál utólrát bennünket egyik szatmári iparos és éles hangon keserű kirohanást intézett az elnök ellen, hogy sajátmagának két vendéget is szerez, másnak meg egy sem jut. A vendégzszeret Szatmáron meghaladta az eddig általam tapasztalt legmagasabb arányokat. A mozgalom szempontjából később is igen jó helynek bizonyult Szatmár. Későbbi időkben Kerekes István ipartestületi alelnöknek majd Kondor Gedeonnak, a szatmári Iparos Otthon elnökének és az Aggmenház lelkes alapítójának voltam a vendége. Mindig szeretettel emlékszem vissza az ott eltöltött napokra, bár sokszor folytak le heves csaták a szatmári Iparos Otthon nagytermében és össze kellett szedni a két szem szilvát, ha nem akartunk alul maradni Szűcs Kálmán ipartestületi elnökkel egyetemben.

Az Ipartestületek Szövetsége eredetileg Kolozsváron alakult meg és csak két évi vegetálás után tette át székhelyét Aradra és kezdte meg itt működését. Mindjárt a legelején két ellenféllel kellett megküzdenünk. Az egyik a kolozsvári ipartestület vezetője, Moldovan Antal építőmester, ipartestületi elnök volt, a másik Ghili kolozsvári nyomdász. A két ellenzéki iparos igen erős ellenfélnek bizonyult, mert ők akadályozták meg, hogy a kolozsvári ipartestület belépjen a szövetségbe. Mirev álláspontjuk ellenére sem akartak azonban kicsinyesnek látszani. Hajlandók voltak személyenként évi husz lejlel támogatni az Ipartestületek Szövetségét, sőt a negyven leit egyévi tagsági díj fejében postán be is küldték. A másik ellenzéki frakció Temesvárról volt. Felkelt János mérnök vezetésével. Keményfejű, erőfeszítő iparosvezér volt ez a temesvári

mérnök, aki szindikátusi alapon akarta megszervezni az iparosságot és — ellentétben Araddal, ahol minden szakma külön szervezeteket alapított, a melyek egy federáléba egyesültek, — ő városunként csak egy szindikátust tartott jónak, oly módon, hogy az szakcsoportokra tagolja működését. Temesvár így is járt el és a szindikátus székházát részvénytársasági alapon építette meg, hogy azt az idők változásával se lehessen elvenni. A vége mégis az lett, hogy a Munkakamara birtokába került ez a nagyértékű székház, az iparos- és iparosbarát részvényesek pedig semmit sem kaptak.

Az Ipartestületek Szövetsége a székhelyen tartott közgyűléseken kívül kongresszusokat is rendezett. Évről-évre más városokban tartottuk meg ezeket a kongresszusokat, hogy az iparosság érdeklődését fokozzuk és a szövetségbe való bekapcsolódását elősegítsük. Volt ilyen kongresszus Nagyváradon is. Szerepelt vagy tíz pont a napirenden, mindenik előadóval és határozati javaslattal. Ugy számítottuk, hogy reggel kilenctől délután két óráig feldolgozzuk a tárgysorozatot és ebéd után a három óra öt perces gyorsan tovább utazunk Kolozsvárra, ahol még aznap este egy igen fontos értekezleten kellett volna résztvennünk. Már háromnegyed három volt és még mindig bőszen szónokoltak iparos testvéreink. Végre, öt perccel három előtt sikerült bezárni az ülést és a taxival szerencsésen elértük a gyorsvonatot. Ebédre a hazulról hozott fehér kalácsot osztottuk szét egymás között. Jó étvágygal megebédeltük a jóvány fogást még a taxiban és ezzel be is kellett érünk, mert csak Kolozsváron jutottunk enni-oláshoz. A szövetség oszlopa Nagyváradon Mónus Sándor ipartestületi elnök és

Erdély és Bánság valamennyi magyar iparos tudja, hogy a magyar Népközség napja neki is fevőrt. Tudja ugyanakkor azonban azt is, hogy nemcsak kap a Népközségtől, hanem ad is. Az ország magyar lakosságának új politikai intézménye minden tekintetben számíthat a magyar iparosság támogatására és fegyelmzésére. A most bekövetkező országos szervezési munka folyamán az iparosságnak a szervezet számára való megnyerése nem fog nehézségekkel járni. Az iparosság városokban és falvakban egyaránt a legnagyobb lelkesedéssel kapcsolódik be a Népközség intézményébe. Szervezésbeli jártasságot, fáradságos munkát és kitartást nem is az intézmény megalakítása, hanem annak működése igényel. Ez a követelmény nemcsak a Népközség vezetőire, hanem az iparosvezérekre is vonatkozik.

Szász Pál dr. a kolozsvári értekezleten elmondott magasszínvonalu beszédében többek között a következőket mondotta: „Az Iparosnak megvan az a nagy előnye, hogy feltű gonddal és szeretettel ápolta szervezeti hagyományokkal rendelkezik”. Ez így is van. Iparosaink joggal büszkék arra, hogy a régi céhek révén sok száz éves hagyományok letéteményesei. Amikor az iparostanonc megkezdte szakmája mesterségbeli fogásainak elsajátítását, olyan malomba kerül, amely egész egyéniségét átalakítja. Nem véletlen, hogy olyan sok a kitűnő szónok az iparosmozgalomban, hanem egyenes folyománya az ősi hagyományok elvei szerint működő nagyszámú iparos intézménynek. Bánffy Miklós gróf, a volt diplomata, majd külügyminiszter és Szász Pál dr., az EMGE nagyevű vezére beszédei olyan magas színvonalat szabtak a kolozsvári értekezletnek, hogy minden más társadalmi réteg összejövetelénél csak csökkenhetett volna szereplésük után az ülés nivója. Örömmel és indokolt büszkeséggel állapítottuk meg, hogy Kolozsvárt ez nem következett be. Reinhart Gyugondolatokkal zsúfoltt beszéde nemcsak tartalom, hanem forma tekintetében is állotta a versenyt és akármelyik parlamenti képviselő büszke lehetett volna Szabó Béni felszólalására, amely méltó befejezése volt a lendületes, tartalmas és közhelyektől mentes iparos-felszólalások magas nivója sorozatának, amelyek a kolozsvári értekezleten elhangzottak.

Az iskola azonban, amit a céhbéli hagyományok nyújtanak, nem mindenben ilyen előnyös. Nagyrészt ennek a céhbéli multnak tulajdonítható, hogy az iparosmozgalom intézményeinek száma és helyzeti energiája arányában rendkívül csekély gazdasági eredményt reprezentál. Az értékek, amelyeket a hajdani céh-világ az utódok-

ra örökölt hagyott, sajnos, nemcsak gazdasági, hanem mozgalmi szempontból is devalválódtak.

Néhai Andrásofszky Danó bátyánk, kolozsvári timármester, még a céhvilágban tanoncoskodott. Jóságos arcát, okos beszédét, sohasem felejttem el. Nagyon büszke volt a cipőjére, a melynek anyaga saját timáruzmében készült. Egyszerű, zsírosbőrből előállított lábbeli volt ez, de amikor az öregur elárulta, hogy tizenhét év óta állandóan viseli, mindenki csodálkozott. Egészen bizonyos, hogy az elpusztíthatatlan cipő túlélte gazdáját, pedig késő öregségében halt meg. Bartha János tordai kalaposmester, akinek a nagyapja is kalapos volt, érdekes előadást tartott egyszer nekem a felfokozott igényekről, amiket egykor a kalapvársárló falusiak e cíikkel szemben támasztottak. Hajdan a vidéki atyafi úgy próbálta ki a nagyságra és formára jónak minősített kalapot, hogy letette a földre és cakumpakkostul ráállott. Ha kibirta a kalap a nehéz patkós csizmát és az abban ágáló jókora darab parasztot, meglelt a vásár, ha nem, az áru silány, a kalapos szélhámos kontárnak minősített. Egy ilyen kalap több volt egy kilónál és egy életen át tartott. Nagyon messze jutott a fentiekben jellemzett céhbéli erkölcsöktől a székelly csizmadia, aki a következő közgazdasági előadást tartotta nekem:

— Nem kell szidni, kérem, az ilyen ronda időt. Elkél az városban is. Kiadós sárban kopik remekül a lábbeli.

Székellyünk tudta, hogy a tartós áru jó reklám, de nem lekicsinyelendő az a körülmény sem, hogy a legjobb csizma se tart örökké és ha elkopik, újat kell csinálni. Egészen bizonyos az is tudta, hogy a régi céh-világban nemcsak a munka kitűnő minőségére vigyázott szigorúan a céhmester, hanem arra is, hogy a céh tagjai se szaporodjanak a kelleténél gyorsabban. Ma egészen más a helyzet. Csaknem valamennyi kisipari szakma tulzsfolt, ami késhegyig menő konkurrenciát eredményez. És hiába büszke a sok évszázados céhbéli multra az erdélyi iparos, odáig nem tudta a szakmai szolidaritást vinni, hogy a haszonért dolgozzék és ne azért, hogy a konkurrenciát rontsa, s üzemet tönkre tegye.

Reinhart Gyula valóságos lexikona az iparos multnak. Tőle hallottam az alábbi nótát, a mely a régi iparosdalárdák kedvenc szerénadszámája volt:

„Ilyen elnök kell nekünk,
Ilyen elnök pompás,
Akinek a tők-feje
Világító lámpás...”

Szabó Károly voltak. Mindketten lelkesen kitartottak az Ipartestületek Szövetsége mellett.

Marosvásárhely magyar iparosai is kivették részüket a munkából. Bustya Lajos. Csizsár Lajos. Ritz Antal és Bustya Béla voltak lelkes szónokai itt a mozgalomnak és lettek súlyos tényezői a szövetségi munkának. Idegeneknek figyelmükbe ajánlom, hogy a híres flekken-vacsora, amely vásárhelyi specialitás, reggel három óráig szokott tartani.

Az utolsó kongresszus, tekintettel a Székelyföld iparosságára, amely a nyugati határon tartott kongresszusokon csak igen gyéren képviselhetette magát, a központi fekvésű Gyergyószentmiklóson ment végbe Isten szabad ege alatt tartottuk meg ezt az iparos nagygyűlést, mert olyan nagy terem, amelyben mindnyájan elfértünk volna, nem volt a városban. A hatalmas tömeget úgy csöditettük össze, hogy a kongresszust megelőző napok délutánján Marosvásárhelyen, Székelyudvarhelyen Csikszederán és Kézdivásárhelyen tartottunk kerületi gyűléseket az aradi központ kiküldött előadóinak részvételével. Ezek az előadók azután a felsorolt városok, illetve azok egész környékének iparos kiküldöttével együtt jöttek fel a gyergyószentmiklósi kongresszusra, miután külön-külön valamennyien letárgyalták ezeken a gyűléseken az egész napirendet. En a marosvásárhelyi csoporthoz tartoztam. Aradtól végig gépkocsin tettük meg az utat a másnap hajnalban Szovátán keresztül érkezünk meg. Megfürdöttünk a Medve-tóban és így felfrissülve érkezünk meg Gyergyószentmiklósr. A kongresszus után a Gyilkos-tó és a Békás-patak vadregényes völgyének meglátogatása után Segesváron keresztül mentünk tovább, ahol az autóvezető hialudta fáradalmait. Mű, fáradhatatlan iparos-

vezérek, hajnalig cigány mellett tanultuk Zima Tibortól Balázs Béla akkor komponált nótáját. Petőfi versére, amely így kezdődött: „Lennék virág a fán...” Reggelig a nótát alaposan megtanultuk. Hajnalban az ismert uton indultunk hazafelé. Délután öt óra tájban értünk Zámra és az országot mellett egy kisebb szilvafa árnyékában nyugtáztuk megmeredt tagjainkat pár perces pihenőre. Frissítőül néhány szem szilvát ettünk. Ennél jobb szilva nem termett ezévből az egész országban, pedig száználisan kicsik és meglehetősen savanyuak is voltak a nevezetes szilvaszemek. Késő este lett, mire a háromnapos autótúra után befutottunk Aradra, egész életre szóló emléket hozva magunkkal.

Az Ipartestületek Szövetsége feloszlott, mert félig hatósági szerv lévén, a törvényt úgy magyarázták, hogy az egyes ipartestületek, mint hatósági szervek nem lehetnek tagjai semminemű jogiszemélynek és így az Ipartestületek Szövetségének sem. A szövetségi tagdíjat törölték az ipartestületek költségvetéseiből és így nem tarthatta fenn magát a jobbsorsra érdemes iparos intézmény. Az 1936-ik évi ipartörvény végzett azután az ipartestületekkel is, míg a céhtörvény a szindikátusok működését szüntette meg.

Az országos magyar iparos szervezet most a Magyar Népközség égisze alatt új csapásokon fog megindulni. A régi szövetségből csak a hivatalos lap, az „Az Iparos” maradt fenn, mint a magyar iparosság és az országos mozgalom egyetlen összekötő kapcsa. Ezt az újsgot kell most szeretettel felkarolni, erőssé tenni, hogy nemcsak hivatásának melyet huszonkét év óta buzgón gyakorol, az előzőnél jobb időben eredményesen felelhessen meg.

Az iparos társadalomnak a korai középkor óta állandóan vannak vezérei. Ezeknek a vezéreknek szerepe azonban ósidők óta szerzőiött hálátlan. Annak folyománya ez, hogy többé kevésbé minden iparos egy kissé művész a maga szakmájában. Hiszen teljesen önállóan hasznos és tetszetős cikke kell feldolgoznia a szimpla anyagot. Nehezen törhetők be ezek az egyéniségek a közösség érdekei által megkivánt mozgalmi fegyelmbe. Föltétlen sikere csak akkor van náluk a vezérnek, ha működése azonna likmitatható anyagi előnyöket jelent. Akkor sem szűnik meg az ellene való áskálódás. Iparosvezérnek lenni nagyon hálátatlan állapot, mint az idézett versike is igazolja.

Podlipny Gyula festőművész barátomnak ezt a remekbe készült rajzocskáját se közlöm minden tendencia nélkül. Való igaz, hogy az iparosmozgalom sok száz éves multra tekinthet vissza, hogy iparosaink gyönyörű gyűléseket tudnak tartani, hogy nagyon sok kitűnő szónok van köztük és hogy szívesen és hozzáértően meghallgatják, sőt lelkesen meg is tapsolják a szép beszédet, de való igaz az is, hogyha fenn akarnak maradni, ha azt akarják, hogy ne együletesdi, hanem komoly gazdasági eredmények forrása legyen a mozgalomuk, bőségesen rájuk fér a fentebb rajzban is lekötött köszörfűkő csiszoló munkája.

Erdély iparossága szerencsés, mert gazdag a legjava vezérekben. Reinhart Gyula, Szabó Béni, Bustya Béla, Szabó Károly, Szűcs Kálmán, Kondor Gedeon, Kovács István, hogy csak a legkiválóbbakat említsük, szűletett tehetségei a szervezésnek és valósággal művészei annak is, hogy a tultengő egyéniségeknek azt az ezerfelé széthúzó tömegét, amelyet másszóval iparostársadalomnak nevezhetünk, hogyan kell úgy vezetni, hogy nehegy az Istenért megtaláljon sérződni, vagy elkedvetlenedjék, avagy egyszerűen bedugja a fülét, amikor a legfontosabb és legszemélyesebb személyi, zaebbeli, mindennapi kenyérbéli érdekeiről van szó. Ezen a téren mégse történik meg minden és talán egy kissé ezért is a régi céhvilág nemes hagyományai a felelősek. Tulságosan vezérei egyéniségére építi valamennyi intézményét a tehetséges, ügyeskező, szorgalmas, megbízható, hű, érzékeny, röviden: művész-egyénségeknek ez a minden megbecsülést és szeretetet megérdemlő társadalma. Ráhelyezi a vezéreire az intézményeit és azután mennyi közönnyel hagyja, hogy megfulladjanak alattuk. Az egyéniségnek ezt a tultengését kell csökkenteni az iparosmozgalomban, ha fokozni akarjuk az eddigi gyér eredményeket. Nem kiküszöbölni, mert ha ez nem volna lehetetlen, akkor is szükségtelen, sőt káros volna. Mindössze intézményesíteni kell az iparosmozgalmat, amire az első lépés a kolozsvári értekezleten már meg is történt és én ebben látom a Népközség égisze alatt induló országos magyar iparosmozgalom legnagyobb erősségét.

Az ország egész magyarságát felölölő egység keretében elveszti káros esetlegességét iparosmozgalomunk. Vezéreinek, akik mint a nagy egység tisztjei, a központnak felelősséggel tartoznak, az országos intézmény helyzeti energiája révén nagyobb lesz a tekintélyük. Az ellenmondás csak látszólagos. Abból, hogy a multban városok iparosmozgalmainak valósággal császárjai voltak egyes iparosvezérek, távolról sem következett az, hogy a tömegek azonkívül, hogy mint elnökökre rájuk voksoltak, a kezükben lettek volna. Iparos vezéreinknek, hogy valóban vezetni tudják az őket maguk fölé emelő iparosokat, alá kell rendelniök magukat az országos központ diktatorikus hatalmának, Történik pedig ez a diktatura a legteljesebb demokrácia jegyében, mert hiszen kizárólag azt parancsolja, amit az egyes városok és megyék iparos vezetői magában egyesítő országos nagy-választmány határozatilag kimond.

Személyek nélkül természetesen nem oldható meg az intézményesített iparosmozgalom személytelenné tételének problémája sem. És itt kapcsolódik be cik-kem kereteibe a gyalu. A gyalu, amelyet ezuttal nem az asztalos iparosság, sőt még csak nem is valamelyik asztalos, hanem Teleki Ádám gróf országgyűlési képviselő, a magyar parlamenti

csoporthoz tartozó, a Népkegyesség keretében meg-
alakuló országos magyar iparos szervezet
jövendő vezére forgat. Jó szolgálatot tett ez a
hasznos szerszám, amikor a fiatal gróf a buto-
rok készítésénél forgatta, amelyeket büszkén
mutogat ősi kastélyában. De jó szolgálatot vég-
zett ez a szerszám akkor is, amikor az ipari
munka tényleges végzése által közel hozta az
illusztris műkedvelő-asztalos lelkét az erdélyi
iparos lelkéhez. Nagyon jól tudom, hiszen meg-
irtuk ebben az újságban is, hogy Teleki Ádám
gróf a gyűlések egész sorozatát tartotta meg Erdé-
ly különböző városaiban, hogy alapos képzett-
ségű ismerője valamennyi iparos-problémának,
hogy nagytehetségű és nagyjövőű fiatal poli-
tikus, aki hivatott arra, hogy nagyon hasznos,
igen értékes és maradandó tevékenységet fejtsen
ki az iparosság érdekében. Én mégis a Teleki
Ádám gyalujában látom a leginkább meggyőző
garanciát. Erről a gyaluról ugyanis azt olvasom
le, hogy ez a tevékeny fiatal arisztokrata szereti
az iparos kétkézi munkáját. Szereti, értékeli, te-
hát szereti és értékeli azokat a tizezreket is, a
kik az iparos szerszámainak reggeltől estig va-
ló használata által keresik meg mindennapi ke-
nyerüket.

Szerencsés körülménynek látom, hogy Tele-
ki Ádám nem tényleges iparos. Személye így ki-
vül esik és a minden reményünk szerint beigazo-
landó hasznos tevékenysége által fölébe kerül az
iparosok között annyira természetesen adódó
ellentétnek. Reinhart Gyula és Szabó Béni,
valamint azok az iparosvezérek, akiket e két
legkülönb vezetőn kívül még majd megválaszt-
anak, szakértelmükkel, tapasztalataikkal, tehet-
séges meglátásaikkal gondoskodni fognak majd
arról, hogy az a személyi szempontok fölött ál-
ló irányítás, amit Teleki Ádám gróf végez, hasz-
nos és jövőalkotó legyen. Bartha Ignác dr., Ve-
res Endre dr. és Jancsó Albert dr. kivételes
személyi értékei lesznek segítségére a fiatal ve-
zérnek az országos iparos-szervezet irányító te-
vékenységének technikai munkájában.

A gondolatokat, amelyeket fen-
tieken összegezni megkísérletem,
az október 22-én megtartott kolozs-
vári országos iparosgyűlés hatal-
mas élménye váltotta ki belőlem.
Több mint másfél évtizede vagyok
harcos védője az erdélyi iparos-ér-
dekeknek. Az évek sorozata folya-
mán alaposan megismertem az erdélyi iparost.
Látom értékeit, hibáit és szeretem olyannak,
amilyen, a maga előnyeivel és hibáival együtt.
Ez a szeretet tett büszkévé, amikor ősz elnö-
künk, Reinhart Gyula gyönyörű beszédét Ko-
lozsváron elmondotta. Ez a szeretet dagasztotta
a keblemet, amikor láttam, hogy az országos
értekezletre összehívott iparosvezérek az első
csatát nagy könnyedséggel megnyerték. Az ér-
tekezleten részt vett politikusok óriási remé-
nyeket fűznek az iparosmozgalom sikereihez. És
ez a szeretet mondatja velem most, a tizenket-
tedik órában, hogy a kísérletezések ideje lejárt.
Abban az országos mozgalomban, ami most in-
dul el hódító útjára, egyetlen magyar iparosnak
sincs joga a legkisebb hibát is elkövetni.

Több mint másfél évtizede, hogy a tizenket-
tedik órának ezt a nem tulságosan egyéni emlité-
sét az iparos nyilvánosság előtt első ízben al-
kalmaztam. Azóta — úgy látszik — áll ez az
óra, mert pontosan ott tartunk ma is, ahol ak-
kor. Valljuk be, szégyenletes dolog, hogy any-
nyi mester összesített munkája se tudta ezt az
órát megindítani. Hiszem, hogy most sikerülni
fog és a tizenkettedik óra emlégetésének elkop-
tatott hasonlata végérvényesen lekerül az iparos-
napirendről. Helyet ad annak az időpontnak,
amiktől minden mozgalmi tevékenységünk és
eredményeink a jövőben számítani fogjuk.
Ez az időpont minden bizonnyal az országos ipa-
rosszervezet karácsony előtt megtartandó alaku-
ló közgyűlésének határídeje lesz.

— Kérvényeket a céheken keresztül kell be-
adni a minisztériumba. A temesvári élelmiszeri
cég vezetőségéhez megérkezett a munkaügyi mi-
nisztérium újabb rendelkezése, amelyben a mi-
nisztérium felhívja a cégvezetőség figyelmét ar-
ra, hogy még egyre érkeznek a minisztériumhoz
magánúton beadott szakmai kérvények. Mivel pe-
dig a céhtörvény előírja, hogy mindennemű szak-
mai kérdés csakis a céheken keresztül terjeszt-
hető a minisztérium elé, ennél fogva tanulmányo-
zó és felvilágosító irodák létesítendők.

Karácsony előtt megtartja alakuló közgyűlését a romániai magyar iparosság összefogó szervezete

Teleki Ádám gróf és Bartha Ignác dr. nyilatkozata. — Bizonytalan időre elhalasztották a céh-
törvénytervezet parlamenti bizottsági tárgyalását. — A minisztertanács dönti el, hogy kötele-
ző legyen a céhtagság, vagy sem.

Az elmúlt napokban Aradon tartózkodtak
Teleki Ádám gróf és Bartha Ignác dr. ország-
gyűlési képviselők. Mindkettőjükkel beszélgetést
folytattunk a romániai magyar iparostársada-
lom időszerű kérdéseiről.

Teleki Ádám tudvalevőleg még a népközös-
ség megalakulása előtt jelentős szerepet vállalt
az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet munkájá-
ból, a népközösség megalakulása után pedig
reábizták az iparos-szakosztály megszervezését,
amelyet teljes eredménnyel vitt keresztül. Egyi-
ke a parlamenti csoport legtevékenyebb képvise-
lőinek.

— Őszi munkatervünk egyik legjelentősebb
pontját — mondotta — az országos magyar
iparösszövetség bevezetésével kapcsolatos
munkálatok képezik.

— Tudvalevőleg az előkészítő értekezletet
október 22-én tartottuk meg Kolozsvárott. Ezt
az értekezletet történelmi jelentőségűnek
tartom,

mert azon Erdély, a Bánság, valamint a Körös-
vidék szinte minden jelentősebb városának ma-
gyar iparossága képviseltette magát elismert
vezetői által. Évekkel ezelőtt felismertem már,
hogy

a magyar iparosság ügye tulajdonképpen
gazdátlan kérdés.

— Szabó Béni munkája elért ugyan rész-
eredményeket, de

hiányzott a magyar iparosság kérdéseivel
való intézményes foglalkozás és hiányzott
a romániai magyar iparosságot összefogó
intézmény.

— Szükség volt tehát feltétlenül az október
22-iki megmozdulásra.

November 26-án ülést tart Kolozsvárott
az előkészítő bizottság, valamint az alapsza-
tálykidolgozó bizottság és ezen az ülésen
állapítják meg az említett országos szerve-
zet alakuló közgyűlésének időpontját is. Az
alakuló közgyűlésre feltétlenül még kara-
csony előtt sor kerül.

— Ez természetesen nem jelentheti azt,
hogy munkánkat akkor befejeztük, sőt ellenke-
zőleg az új intézmény keretein belül csak ekkor

Aldolgozták a céhtörvény-tervezetet

— Felvetődött ezenkívül a következő kér-
dés is: Az 1939. január 17-iki egyezmény értel-
mében az egyes intézményekbe, tehát a céhekbe
is a magyarság nem egyénileg, hanem testületi-
leg lép be. Ilyen körülmények között

felmerült annak szükségessége, hogy létező
intézményeink jogi személyisége elismerést
nyerjen és vagyona megmaradjon.

—Ralea munkaügyi miniszter erre a kér-
désre adott válaszában kijelentette, hogy a tör-
ténelmi multu iparosintézményeket fenn akarja
tartani és jogi személyiségüket elismeri. Nicu-
lescu-Ritz szenátor felszólalásában ezt az elgon-
dolást helytelenítette,

de a miniszter újból kijelentette, hogy az em-
lített intézmények fennmaradnak. Másnap
egy harmas küldöttség, amelynek BÄNFY
Miklós gróf, SZASZ Pál dr. és én voltunk a
tagjai, megjelent ARGETOIANU minisz-
terelnöknel és jóváhagyás végett a céhtör-
vénytervezet 119. szakaszához módosító in-
dítványt terjesztett elő.

— Eszerint mindhárom kategória esetében
magyar alosztályok szervezését illesztettük be
a törvényszakaszba és a miniszterelnök ehhez
való jóváhagyását kértük.

kezdődik a komoly munka a magyar iparosság
érdekében. A Magyar Népkegyesség tudatában
van annak, hogy a magyar iparosság milyen
fontos városi nemzetfenntartó elem és ezért

elsőrendű kötelességének tartja a magyar
iparosság kérdéseinek állandó napirenden
tartását,

valamint a szoros kapcsolatot az iparosság ve-
zetőivel.

Bartha Ignác dr., az alapos felkészültségű
jogász tudvalevőleg résztvevett a céhtörvényter-
vezet parlamenti bizottsági tárgyalásain és eze-
ken az üléseken rendkívül hasznos munkát vég-
zett. Erről a munkáról, valamint magáról a céh-
törvény tervezetről beszéltünk vele.

MAGYAR ÁLLÁSFOGLALÁS A CÉH- TÖRVÉNNYEL KAPCSOLATOSAN

— A céhtörvény-javaslat — mondotta —
az új alkotmánytörvény azon rendelkezésén alap-
szik, amely az ország lakosságát három csoport-
ba sorozza. Ezek a csoportok tudvalevőleg: 1.
a földműves és munkás, 2. az iparos és kereske-
dő, valamint 3. az értelmiségi kategóriák. Ennek
a három egységnek intézményes beszervezését
szolgáltatta az új céhtörvény.

Az 1938. évi céhtörvény lényegében csak a
munkásokra, magántisztviselőkre és iparo-
sokra vonatkozott, míg az új javaslat mind-
három kategóriára vonatkozik és mindhár-
mat felöleli.

— A javaslatot a kormány a parlament elé
terjesztette és azt előzetesen a képviselőház és a
szénatus egyesített bizottsága tárgyalja le. Az
egyesített bizottság először a javaslat nagyvo-
nalakban való tárgyalását végezte el. A magyar-
ság álláspontját ekkor Gyárfás Elemér dr. és
én fejtettük ki. Az általánosságban való letár-
gyalás után kezdődött meg a szakaszonkénti vi-
ta, amelynek során több kívánságunkat fejeztük
ki. Már mindjárt

az első tárgyaláson felvettem a kérdést,
hogy a törvényben említett „nemzetiség”
szó alatt mi értendő és RALEA munkaügyi
miniszter, aki az ülésen jelen volt, erre a
kérdésre azonnal kijelentette, hogy a „natio-
nalitate” (nemzetiség) kifejezés alatt állam-
polgárságot ért, tehát nem etnikai száрма-
zást.

Argetoianu miniszterelnök kérésünket jóvá
is hagyta.

— Ezután felkerestük Ralea munkaügyi
minisztert, aki javaslatunkat ugyancsak elfo-
gadta, azzal, hogy

a földműves osztály beszerzésére az Erdé-
lyi Magyar Gazdasági Egylet, az értelmisé-
giek beszerzésére pedig az Erdélyi Mu-
zeum Egylet kap megbízást, ami pedig a ma-
gyar iparosokat és kereskedőket illeti, a
szervezés munkáját a létező iparos és ke-
reskedő-intézmények összefogása révén meg-
alakítandó szervezet végzi el.

— A céhtörvényjavaslat további bizottsági
tárgyalása során vita keletkezett akörül, hogy
a céhek közjogi jellegűek legyenek-e és kö-
telező, vagy pedig fakultatív legyen a céhek-
be való belépés.

— Ujabb hírek szerint — mondotta Bartha
Ignác dr. — a céhtörvénytervezet teljeseen új
alakokra fektetik. Így

a céhek ügyvitelét a Frontminisztériumba
osztanak be és valószínű, hogy Giurgescu
frontminiszter bevonásával dolgozzák át a
céhtörvényjavaslatot és a tervezet új formá-
jában kerül majd a bizottság elé.

Resicán egy kilónál nagyobb kenyeret nem süthetnek

Gajó András pékszindikátusi titkár, továbbá Baia Nicolae krassómezei céhelnök és Stelea Dania pénztáros vezetésével a resicai pékek küldöttsége kereste fel Clupe Gheorghe dr. helytartósági vezetőtitkárt. A küldöttség előadta, hogy Blajovan Ioan polgármester rendelkezése következtében a resicai pékek csak egykilós, háromnegyed, fél és negyedkilós kenyeret süthetnek, nagyobbakat semmi körülmények között sem és pedig azért, mert csak ilyen kenyéregységek számára állanak rendelkezésére kenyérbélyegek. A küldöttség rámutatott arra, hogy a munkáscsaládok rendszerint öt-hat kilós kenyeret szoktak vásárolni, amivel többnapos szükségletüket fedezik egyszerre. A rendelkezés súlyosan érinti a munkásokat, mert naponta kénytelenek vásárolni kenyeret és a friss kenyérből több fogy a rendes mennyiségnél. Clupe dr. vezetőtitkár átvette a resicai pékek beadványát és méltányos elintézkedést ígért.

Szőlőbirtokosok kihágási ügyekben bizonyos esetekben elengedik a bírságot.

A szeszjövődék vezérigazgatóságától 61.368 —1939. szám alatt nagyfontosságú rendelkezés érkezett a pénzügyigazgatóságra. A rendelet a szőlő és gyümölcstermelőket érinti közelről. Az érvényben lévő rendelkezések értelmében a szőlő és gyümölcstermelők tudvalevőleg kötelesek az általuk termelt bor- és pálinkamennyiséget az illetékes hatóságoknak bejelenteni és eladásokat csak ezeknek a hatóságoknak tudtával eszközölhetnek. A fentemlített rendelet értelmében azok a szőlő- és gyümölcstermelők, akiknél kihágási jegyzőkönyveket vettek fel azon a címen, hogy raktárukban, vagy pincéjükben hiányt tapasztaltak, nem kell bírságot fizessenek, abban az esetben, ha a vonatkozó kihágási jegyzőkönyveket még nem hagyták jóvá, tehát, ha azok elintézése még folyamatban van. Ilyen esetekben a termelőktől csak a hiányzó mennyiségért járó fogyasztási és forgalmi adó, valamint az érték utáni illeték kifizetésére a rendelet 1939. december 31-ig engedélyez határidőt. A rendelet szerint a kis szőlőtermelők ellen felvett mindazon kihágási jegyzőkönyveket hatálytalanítják, amelyeket azért vettek fel ellenük, mert nem jelentették be börtörmérsüket. Ez a hatálytalanítás csak abban az esetben hajtható végre, ha megállapítást nyer, hogy a termelt bor az illető természetbeni fizetését képezi. A fenti körrendelet kizárólag csak azokra a kihágási jegyzőkönyvekre vonatkozik, amelyek jóváhagyása a pénzügyigazgatóságon jelenleg folyamatban van.

Az árak további emelkedése esetén újabb cikkeket fognak közszükségleti cikkekké minősíteni.

A bucaresti központi árelőirő bizottság a nemzetgazdasági minisztériumban Missir vezetőtitkár elnöklése alatt ülést tartott. A bejelentések tömege került itt elbírálásra abból a szempontból, hogy kihágásnak minősíthető-e, vagy sem a jegyzőkönyvre vett sokféle cselekmény, amiben árak emelése, árjegyzék hiánya, a tíz naponkénti bejelentések elmulasztása és egyebek szerepeltek. A bizottság még mindig sok kétséges és magyarázható törvényrendelkezést kell tisztázzon, mielőtt a büntetést kimondja és a büntetéseket úgy szabja ki, hogy ne veszítse el ezek által életképességet is a sokszor talán csak tévedésben lévő kereskedő. A jóváhagyott jegyzőkönyvek, illetve az esetleg módosított formában büntetést megállapító jegyzőkönyvek a felek jogorvoslati alapján bírósági ítékezés alá kerülnek. A legfőbb bizottság ülésén nemcsak büntető-ügyeket tárgyalt, hanem megvitatás alá vette azokat az elvi kérdéseket is, hogy a 39 közszükségleti cikk általános meghatározásai között az árelőirőzés szabályai alá került luxusminőségek, mint a finom halak, konzervek, stb. kivonhatók-e a közszükségleti cikkek közül és előterjesztését a nemzetgazdasági miniszterhez terjeszti be. Ugyancsak foglalkoztak azzal a kérdéssel, szükséges-e az árak szabályozása érdekében kiterjeszteni más cikkekre is a törvény hatályát? Ennek eldöntése erősen függ attól, hogy a piacon jogosulatlan áremelések ne mutatkozzanak.

KÖRBE KÖRBE

a drágaság magasra tornyosuló hullámai körül, melyek veszedelme ellen csak a fogyasztó nem képes védekezni

A hatósági uton történt szigorú ármegállapítások és a büntető szankciók ellenére azt látjuk, hogy az élet napról-napra drágul és az életfenntartáshoz szükséges cikkek beszerzése ma nehezebb, mint tegnap volt és holnap nehezebb lesz, mint ma. A maximált árral rendelkező közszükségleti cikkek is nehezen kaphatók a hatóság által leszögezett összegért — látjuk, hogy a heti piaci vásárlás vigan burjánzik —, de a közszükségleti cikkek forgalma alól kivont és mégis nélkülözhetetlen életfenntartási holmik, mint ruha, cipő, stb. olyan ijesztő módon drágulnak, hogy ezt a nyilegyenesen emelkedő irányzatot a fix keresetből élő társadalmi osztályok sokáig követni képtelenek lesznek. Régen megállapított tény, hogy a háborúk okozta gazdasági zökkenők kétségtelenül drágaságot eredményeznek, de a háború ezuttal tőlünk sok-sok ezer kilométernyi távolságra dul, a drágulási hullám súlyát mégis nagyon is közel, a vállainkon érezzük.

A ma drágán árusító kereskedő arra hivatkozik, hogy az országban előállított cikkek egy részének az ára többféle okból mutat hirtelen felszökést. A nyersanyagok világszerte drágulása, a nyersanyagkészletek utánpótlásának bizonytalansága és az emelkedő üzleti költségek, az ugynevezett rezsiterhek az árut már eredete helyén megrágitják. A kereskedelem érdeke nyilvánvalóan az, hogy áráival a fogyasztó közönség vásárlóképeségéhez alkalmazkodjék, de az üzleti rezon is azt diktálja, hogy minél olcsóbban tudjon árusítani. Nagy for-

galmat elérni csak olcsó árakkal lehet, tehát téves az a feltételezés, amely szerint a drágulás a kereskedő haszonvágyára volna visszavezethető. Ezt különben a kereskedők között kifejlődött erős verseny sem engedi meg. A kereskedő a gyári termékkel párhuzamosan kénytelen emelni az árakat akkor, amikor raktárának készletét mindig csak nagyobb és nagyobb összegek befektetésével képes a régi nivón tartani.

Amikor a kereskedő így érvel, ugyanakkor a gyáros azt hangoztatja, hogy a nyersanyag megszerzése körül hova-tovább leküzdhetetlen nehézségekkel kell számolni. A hadban álló országok természetesen nem exportálják ezeket a nyersanyagokat, de a semleges államok legtöbbje sem nyújtja már ezt a beszerzési forrást úgy, hogy valóságos hajtóvadászat indul meg az egész Földön a felkutatható nyersanyagok után. Hogy ezeknek az ára ilyen körülmények között napról-napra már a termelés helyén is emelkedik, ezt természetesen kell tekinteni. A gyártáshoz szükséges lemez anyagoknak a külföldről való behozatala is nehézségbe ütközik. Mindezek a tényezők együttvéve és nem utolsósorban az előrelátó gondolkodás, amelyet a vállalatoknak a munkásság foglalkoztatása miatt is követniük kell, okozói annak a drágaságnak, amely meg fog szünni, amint a kormány által megindított kereskedelmi szerződési tárgyalások eredményes befejezésével a háboríthatatlan nyersanyagbeszerzés forrásai újból megnyílnak. (G.)

Megkezdődik az eltírtolt tőkekamatadó telkutatása

December 15-ig a vállalatoknál vizsgálatot tartanak a kölcsönügyletek után. Magánosoknál is nyomozhat a bizottság

A pénzügyminiszter az összes ipari és kereskedelmi vállalatokat, de egyidejűleg a magán hitelezőket és adóssokat is közvetlenül érdeklő részletes utasítást adott ki a pénzügyigazgatóságnak a tőkekamatadó és egyben az alkalmazottak adójának is rendszeres ellenőrzésére. Az utasítás szerint az eddigi esetenkénti és rendszertelen ellenőrzés helyébe pontosan előírt időben minden érdekelt félnél megtartandó ellenőrzés lesz évente kétszer és pedig január 1-től február 15-ig és július 1-től július 30-ig. Ezeket a határidőket csak a miniszter hosszabbíthatja meg kivételes esetekben.

Az idei évben mostantól december 15-ig kell elvégezni visszamenőleg 1935. április 1-ig a tőkekamatadó fizetésének az ellenőrzését, ha azonban

a vizsgálat folyamán súlyosabb eltírtolás nyomai mutatkoznak, akkor ezt 10 évre visszamenőleg kell ellenőrizni.

Mindazok a hatóságok, amelyek illetékbe-fizetések során, vagy perben, a végrehajtások alkalmával tőkekamatadó köteles ügylettekkel foglalkoznak, ezekről a pénzügyigazgatóságok jelentést tesznek, illetve a pénzügyi ellenőrzés ezeknél a hatóságoknál is foganatosítandó.

Az előírt időszakos ellenőrzések alá vannak vetve az összes kereskedelmi és ipari vállalatok, az üzleti célok nélküli jogi személyek, a közhasznú üzemek és minden nyilvános intézmény, amely kamatot hozó ügylettekkel foglalkozik.

Foganatosítani lehet az ellenőrzést olyan magánszemélyeknél is, akik adóssai valamely hitelezőnek,

ha alapos bizonyítékok mutatkoznak arra, hogy ezek a tartozások kamatozó természetűek. Magánosoknál azonban a vizsgálatot az utasítás szerint úgy kell végezni, hogy

ezáltal az adózók ne érezhessék magukat sérelmezve.

Az utasítás külön-külön tárgyalja, hogyan kell az osztalékokat és tantiémeket ellenőrizni a vállalatok mérlegein, nyereség-vesztesség számláin és közgyűlési jegyzőkönyvein keresztül, figyelemmel arra is, hogy nincsenek-e tartalékok és átvittelezett hasznok, amelyeket valamilyen formában a tisztviselők között szétosztottak, amely esetben az adótvörvény 32 szakaszának 2. bekezdése a pontja alkalmazandó. A kölcsönökre vonatkozólag, legyenek azok jelzálogosak, kedvezményezettiek, vagy egyszerű hitelek, letétek magánosok, vagy társaságok részéről, a vizsgálat a vállalat leltárát, segédkönyveit, a számlacontokat, folyószámlákat, nyereség és veszteségszámlát fogja alapul venni a fizetett és a bevett kamatok megállapításához.

Az utasítás különösen felhívja a figyelmet a külföldi hitelek kamataira, akár készpénzről, akár áruhitelről van szó, hogy az ezekre vonatkozólag külön kiadott rendeletek szerint a legszigorúbban ellenőriztessenek. Ellenőrizendő azoknál a vállalatoknál, amelyek a múltban adómentességet élveztek, hogy meg van-e hosszabbítva ez a mentesség és ha nem, befizették-e az adót, ha pedig a felmentési kérelem a minisztérium speciális bizottságánál van, vajjon fel van-e függesztve az elintézésig a befizetés? Az ellenőrzésről rendszeres jegyzőkönyveket kell felvenni,

minden cég és intézmény részére külön iratcsomót fektetnek fel és rendszeres nyilvánvaló tartási könyvet készítenek

az összes adóköteles vállalatokról, úgy, hogy ezek mindenkor áttekinthetők legyenek és a további munkálatoknak az alapját képezzék.

A december 15-ig az elmúlt évekre vonatkozólag is megrendendő ellenőrzésről a megállapítási pénzügyigazgatóságok december 20-án kötelesek

a pénzügyminiszternek kimutatást küldeni az ellenőrzés általános eredményéről, az ellenőrzött cégek és vállalatok számáról, a megállapított és a beszedett adók összegéről, a megállapított kihágási büntetések összegéről és arról, hogy felfektették és napról-napra tovább vezetik a tőkekamatadó köteles ügyletek jegyzékét.

Az utasítás hangoztatja, hogy a közönség készségére és támogatására számít az ellenőrzés hivatali munkájában, mert hiszen az ellenőrzés meghatározott időkhöz kötése a közönséget megszabadítja az ismételt és zaklató ellenőrzések lehetőségétől és attól, hogy előre nem látott időben munkájában zavarja a vizsgálat. Az ellenőrzés alaposságát és méltányosságát kívánja szolgálni az az intézkedés, hogy csak erre kiválóított, magasabb képzettségű és rangú tisztviselők fogják végezni.

Azokhoz a részvénytársaságokhoz, amelyeknek a tőkéje több 10 milliónál, az ellenőrzést maga a kerületi felügyelő végezi az ellenőr-főnökkel együtt, ha a felügyelő nem járhat el, akkor helyette a megállapítási pénzügyigazgató működik az ellenőr-főnökkel. Tíz millióig menő tőkéjű részvénytársaságoknál és az összes egyéb társaságoknál és egyéni cégeknél az ellenőr-főnök végzi az ellenőrzést és csak kisjelentőségű esetekben jár el az illető kerület ellenőre, vagy segédellenőre.

Az ellenőrző előzetes munkatervet köteles készíteni és ebben pontosan megjelölni az időpontokat, amelyekben az egyes vállalatokat és személyeket felkeresi.

Zárolták a 16 kg.-nál súlyosabb nyersbőröket

Hogyan hozhatják ezeket bőröket forgalomba a mészárosok

A Monitorul Oficial november 8-iki száma rendelet-törvényt közöl, amely a nehéz nyersbőrök zárolásáról és forgalmának szabályozásáról intézkedik. A rendelet-törvény fontosabb intézkedései a következők:

Az összes nyers és sózott tehén, ökör, bika és csikó bőrök, amelyek súlya a 16 kg.-ot meghaladja és amelyek a jelen rendelet-törvény megjelenésekor mészárszékekben, tímárműhelyekben vagy bárhol másutt találtak, úgy tekintendők, mint amelyek fölött nem lehet szabadon rendelkezni, mert azok a hadsereg szükségleteinek fedezését szolgálják. Azak a bőrmennyiségek, amelyek a hadsereg számára dolgozó gyárakban vannak, kizárólag csak katonai szállítások céljaira használhatók fel.

Ugyancsak zároltnak nyilvánítja a rendelet-törvény egy később meghatározandó időpontig a fenti kategóriákba tartozó nyersbőröket, amelyeket a jövőben raktározni kell, anélkül, hogy azokat összegyűjtötték volna az 1939. évi 527. sz. rendelet-törvény, valamint a jelen rendelet-törvény utasításainak megfelelően. Kivételt képeznek azok az esetek, amikor valamely falusi gazdaság úgy jut bőrhöz, hogy saját szarvasmarhát vág le és ezt a bőrt kizárólag csak a háztartás céljaira használja fel.

Mindazok a bőrök, amelyeket a jelen rendelet-törvény zárol, a hadsereg részére dolgozó gyárak szükségleteit szolgálják és azokat nem lehet eladni.

Azok, akik bármilyen formában birtokolják a fent már említett kategóriákhoz tartozó bőröket, kötelesek 3 napon belül a nemzetgazdasági minisztérium nyersanyag osztályával közölni a náluk levő bőrmennyiséget abban az esetben, ha több mint tíz bőrrel rendelkeznek. Azon bőrökre vonatkozóan, amelyek szállítás alatt vannak, a bejelentést megérkezésétől számított 3 napon belül meg kell tenni. A kereskedők, a mészárosok, valamint az összes bőrtulajdonosok felelősek a bőrök jó megőrzéséért.

Az említett bőröket a gyáraknak a minisztérium által megállapított kereteken belül adják majd át, a katonai hatóságok által eszközölt rendelkezések arányában. Az így kiosztott bőröket 15 napon belül kell átvenni attól számítva, hogy a gyár értesítést kapott a részére kiszabott keretről. Abban az esetben, ha a bőröket a fenti határidőn belül nem vették át, azokat más gyáraknak utalják ki és ezek az értesítés vételétől számított hét napon belül kötelesek a bőröket átvenni. Viszont, ha ezek a gyárak nem teljesítik az átvételi kötelezettséget, a szóban levő bőröket a zárolás alól a minisztérium feloldja és erről értesíti az érdekelteket.

Azok, akiknek birtokában nincs 10 bőrnél több, kötelesek ezeket a bőröket a nemzetgazdasági minisztérium által megbízott gyűjtési központoknak átadni, vagy pedig a központ megbízottjainak. Az átadás attól számított 30 napon belül kell megtörténnie, hogy a gyűjtési központok táblázatát közzéteszik a hivatalos lapban.

A jelen rendelet-törvény által érintett bőrök ára a következő lesz: sózatlan, fehér nyersbőrök 41 lei kg., sózatlan vörös nyersbőrök 43 lei kg., sózott fehér bőrök 45 lei kg., sózott vörös bőrök 47 lei. Ezek az árak a raktározás helyén értendők. A bőrök átvétele az 1939. évi 527. sz. rendelet-törvény végrehajtás utasításai alapján történik. A még össze nem gyűjtött bőrök árát a megye székhelyén működő bizottság állapítja meg. Az átvételi árakat a gyárosoknak a bőrök átvételkor azonnal ki kell fizetniük.

Az állatok levágására vonatkozólag az ország összes vágóhidjaira kiterjesztik az 1939. évi 527. sz. rendelet-törvény intézkedéseit. A nem megyeszékhely városokban, valamint a községekben a bőrök átvételét, osztályozását és átadását eszközölő bizottságok hatáskörét a polgármester, illetve a községi bíró megbízottja látja el. Az ország összes vágóhidjain eszközölt vágásokból származó bőröket 85 százalékban a hadsereg részére dolgozó gyáraknak juttatják. A fennmaradó 15 százalékot a lakosság szükségletei részére dolgozó gyáraknak utalják ki. Abban az esetben, ha a hadsereg szükségletei csökkennének, a nemzetgazdasági minisztériumnak jogában áll ezt a százalékarányt megváltoztatni.

A nem megyeszékhely városokban a bőr átvételi ára ugyanaz, mint a megyeszékhelyeken, a falvakban pedig 10 százalékkal olcsóbb. A nem megyeszékhely városokban, valamint a falvakban 1 leu kg.-kenti községi illeték fizetendő,

amelyet a gyáraknak kell viselniük. A katonai egységeknél történő vágásokból származó bőr ára 1 leu lesz drágább kilogrammonként, mint a megyeszékhelyeken megállapított ár.

Azokat, akik 3 napon belül nem jelentik be a bőrmennyiségeket, vagy pedig a bőröket megrongálják és súlyukat készakarva csökkentik, 2000-tól 50.000 leig terjedő bírsággal sújtják,

míg azokat, akik hamis jelentést adnak be, valamint azokat, akik a bőröket nem adják át a törvényben megállapított határidőn belül, 2000-től 100.000 leig terjedő bírsággal büntetik. Azokat, akik elrejtik vagy megsemmisítik a jelen rendelet-törvény intézkedései alá eső bőröket, 20.000 leitől 200.000 leig terjedő bírsággal sújtják, vagy pedig az elrejtett vagy megsemmisített bőr értékének megfelelő összeget kell megfizetniük. Visszaesés esetén a bűnösöket ugyanezen bírsággal, valamint a bőrök elkobzásával és 1 hónaptól 3 hónapig terjedő fogsággal büntetik. Abban az esetben, ha a fenti vétségeket mészárosok követik el, az említett bírságokon kívül még a vágóhidakról való 1-6 hónapig terjedő kizárással is büntetik őket.

Bartha Ignác dr. nagyfentosságu felszólalása a céhtörvénytervezet vitájában

A politikai jellegű intézkedések megváltoztatását javasolta a magyarság képviselője

A céhtörvényjavaslat parlamenti bizottságának legutóbbi ülésén a magyar parlamenti csoport képviselőiben Bartha Ignác dr. országgyűlési képviselő, bizottsági tag vett részt, aki az alábbi módosító indítványokat terjesztette elő:

I. rész 8. szakaszánál: Töröltsék a szövegből a következő mondatrészt: „megbecsült, képesített és nemzeti érzésű.”

Indokok: A javaslat nem mutat rá azokra tényállásokra, amelyekből a fenti követelményeket meg lehet állapítani, azaz nem jelöli meg a megfelelő ismérveket. Tehát ilyen körülmények között szélsőséges önhatalmusághoz vezet.

A javaslat nem mondja meg, hogy ki hívott a fenti feltételek megállapítására.

Nem adja meg a feltételek meghatározását. Véleményünk szerint elég, ha a törvényszöveg annyit mond, hogy a Céh vezetője teljes polgári és politikai jogait élvezi, mert ebből világosan kitűnik, hogy olyan helyzete van, amelyet a törvényhozó meg kíván.

A megbecsültség, képesítés és különösen a nemzeti érzés túlságosan széteső kifejezések, ezeknek meglete bármely személy esetében nagyon viszonylagos lehet, miután az illető egyéntől függ.

10. szakasz utolsó bekezdése. Töröltsék a szövegből a mondatrészt: „politikai, gazdasági és társadalmi megfontolások (miatt)”. Ez helyettesítsék a következő szavakkal: „indokolt vélemény adva.”

Indokok: Miután a bizottság a javaslattól az elismerés hasznosságának és opportunitásá-

nak kimutatását várja, figyelembe kell, hogy vegye ezeket az elveket.

Minden esetben a véleményezést meg kell indokolni és pedig meg kell indokolni azt a tényt, amely miatt opportünus, vagy hasznos, vagy nem opportünus és nem hasznos valamely Céh.

Az indoklás hiányában a bizottság véleményezése önhatalmusághoz, azaz más szavakkal visszafeleléshez fog vezetni.

Itt csakis a szakmai kérdéseket lehet tekinteni.

A 12. szakaszánál a következő módosítást javasolja.

a) pont. Töröltsék a szövegből a „kizárólagos” szó és ez „amennyiben kéri” szavakkal helyettesítsék.

Indokok: A „kizárólagos” kifejezés megszorítja azt a szabadságot, hogy az egyén szabadon rendelkezze saját kérdéseit illetőleg, s ezáltal megszorítja magát az egyéni szabadságot is.

A Céhek legyen meg az a joga, hogy tagjai nevében közbenjárhasson, ha a tagok adott esetben kéri a Céh közbenjárását.

b) pont. A szöveget a következőképpen egészítsék ki: „és a megyeszékhelyek helyi szervezetek elnökei.”

Indokok: Ha megmarad a Céheknek tartományonkénti szervezete, a szenátusi szavazók száma végtelen lesz. Kisebbségi szempontból majdnem illuzórikus, mert a Céhek vezetőségében egy, vagy kettő vesz részt.

Logikus tehát, hogy a szavazók számát növeljék a fenti módosításnak a szövegbe való bevezetése által.

A temesi királyi helytartóság az iparfelügyelőség javaslatára bizonyos nyersanyagok esetében irányárok bevezetését kéri

A kormány hathatós intézkedéseket határozott el az indokolatlan drágulás megakadályozása érdekében. Ezeknek az intézkedéseknek sorához tartozik a nemzetgazdasági minisztériumnak az a rendelete, amellyel utasította az iparfelügyelőket, hogy ellenőrizzék egyes készgármányok árát és tegyenek jelentést azokról az esetekről, amikor az áremelést indokolatlannak látják.

A drágulással kapcsolatban az aradi iparfelügyelőség előterjesztése alapján a temesi királyi széktartóság legutóbb figyelemreméltó javaslatot juttatott el a miniszterelnökhöz, valamint a nemzetgazdasági miniszterhez. Az iparfelügyelőség javaslatáról Faur Liviu ipari vezérfelügyelő munkatársunknak a következőket mondotta:

— Megállapítható, hogy bizonyos árucik-

TALALOS KERDES.

Mandula nagyon szeretett találos kérdéseket feladni. Ezek közül a legszellemesebb az alábbi:

— Mi különbség a bolha, a paprika, a gumilabda és a zongora közt?

— Na?

— A bolha csip és ugrik, a paprika csip, de nem ugrik, a gumilabda ugrik, de nem csip és a zongora se nem csip, se nem ugrik.

kekben, így a textilárakban bekövetkezett drágulás elsősorban a nyersanyagárak emelkedésének tudható be és a különböző textilipari üzemek a nyersanyagdrágulásra való tekintettel nem tehettek mást, mint maguk is emelték az árakat. Ugy a fonódák, mint szövődék a magasabb nyersanyagárak megfizetésére kényszerülnek, mert a jelenlegi körülmények között egyelőre olcsóbb nyersanyaghoz még nem juthattak, másrészt pedig, mert a tél küszöbén semmiesetre olcsóbb nyersanyaghoz még nem juthattak, nek munkáselbocsátásokat eszközölni, így tehát a termelés folytatása érdekében szükségük van a nyersanyagra.

— Nyilvánvalóan megállapítható, hogy az áremelés a nyersanyagoktól indul ki és ezért elsősorban a nyersanyagárak ellenőrzése látszik szükségesnek. Javaslatunkra a temesi királyi széktartóság olyan értelemben járt közben a miniszterelnök, valamint a nemzetgazdasági miniszter urnál, hogy bizonyos nyersanyagokra vonatkozóan a kormány irányárakat állapítson meg és vezessen be bizonyos fokú ellenőrzést a nyersanyagáraknál. Az említett nyersanyagok esetében maximális árak bevezetését nem látják helyénvalónak, az irányárok bevezetése azonban szükségesnek mutatkozik. Ily módon elejét lehet venni a nyersanyagokkal való üzérkedésnek.

Bizonyos ipari üzemekre is kiterjesztették az üzérkedés leküzdéséről szóló törvény intézkedéseit

Nemzetgazdasági miniszteri rendelet állapítja meg, hogy mely ipari üzemekre vonatkozik a törvény. — Üzletük bezárásával is sújtják azokat, akik a törvény intézkedéseit megszegik.

Meggyorsították a büntető eljárásokat

Az üzérkedés leküzdéséről szóló új törvény életbelépett. Ez a törvény lényegesen szigorúbb az eddiginél és nemcsak a kereskedőkre, hanem a közszükségleti cikket gyártó ipari üzemekre is kiterjed.

A törvény fontosabb intézkedései a következők:

Azok a kereskedők és mindazok, akik tovább eladás céljára vásárolnak akár természeti termékeket, akár gyártmányokat, amelyek közszükségleti cikket gyártó iparvállalatok is, amennyiben a közvetlen fogyasztónak is árulnak, kötelesek áruikra árjelzést tenni és helyiségükben több helyen láthatóan kifüggeszteni a közszükségleti cikkek árjegyzékét. Ennek az árjegyzéknek egy aláírt példányát kötelesek átvételi igazolvány ellenében letenni a polgármesteri hivatalnál és kötelesek minden hónap elsőjén és 15-én ugyanott helyzetjelentést leadni a kicsinyben való eladások céljára történt beszerzések és az eladások áráiról. A polgármesteri hivatal ezeket a megyei újonnan szervezett spekulá hivatalkához terjeszti fel.

A helyegytörvény alól mentesítést kapnak az összes jelen törvény szerint benyújtandó helyzetjelentések, ezek tehát mind bélyegmentesek. Minden kiskereskedő köteles vevőinek jegyzéket adni az eladott áru és az ár megjegyzésével.

Ezeket a jegyzékeket csak a spekulá eljárásban lehet bizonyítékkul használni.

Az ellenőrző közegeknek köteles felmutatni a vevőnek adott jegyzék, vagy számla másolata mellett (3000 leien felüli eladásánál a magán vevő részére is számlát kell kiadni) minden számlát, amit az eladótól kapott a vásárláskor.

A kicsinybeni kereskedők 12% hasznót számíthat a beszerzési ár után, ami a neki számlázott összegből, ideértve a számla bélyegét is, továbbá a szállítási költségéből alakul, amihez még ezek 5%-át adhatja mint rezszi költséget. Romlandó áruakra külön többlet lesz megállapítva a körülmények mérlegelésével.

Nagybani kereskedő,

aki közszükségleti cikkeket, akár természeti, akár ipari árukat vásárol tovább eladásra, kereskedők részére, bármilyen formában tartja is ezeket birtokában. A nagybani kereskedésekhez miniszteri engedély szükséges. Azok, akik eddig is gyakorolták ezen közszükségleti cikkek a nagybani kereskedést, a nemzetgazdasági minisztérium megerősítését kapják meg külön alakítások nélkül. Ha azonban ez évi december elsejéig még nem kapnák meg a megerősítést, akkor december 5-ig kötelesek ajánlott levélben kérni a minisztériumtól a megerősítést és ez a helyzet kivizsgálása és igazolása után legkésőbb december 31-ig kiadja a megerősítést. A kérelem kellő időben való beadásának elmulasztása esetén elvesztik az érdekeltek nagykereskedői jogukat.

A nagykereskedők kötelesek a közszükségleti cikkekről, amelyek üzletükben, raktárjukban vannak, vagy beszállítás alatt állnak, 3 nap alatt álladék jelentést küldeni a minisztériumnak és ha további végzéssel más áruk is közszükségleti cikkek lesznek nyilvánítva, ezekről is a végzés megjelenésétől számított 3 nap alatt. Kötelesek továbbá minden hónap 1-én és 15-én a „Ministerul economiei nationale oficiul speculei ilicite” hivatalához helyzetjelentést beadni és ebben az álladékot, a beérkezett és kiment árut, valamint az előző 15 napi beszerzési és eladási középárakat jelenteni. Minden nagybani eladásról szabályosan bélyegezett számlát kell kiadni.

Nem kereskedők,

akik azonban anélkül, hogy rendszeresen foglalkoznának nagybani kereskedelemmel, yalamilyen

más címen, mint a saját termelést értékesítő közszükségleti cikkeket tartanak saját szükségleteiket túlhaladó mennyiségben készletben, kötelesek szintén álladékjelentést adni ezekről, amit, ha elmulasztanak, az áru elkobozható és ezen felül a jelen törvényben meghatározott kihágási büntetése alá is esnek.

A nemzetgazdasági miniszter megbízottai útján bármikor ellenőrizhetik ezeknek a nagybani lerakatoknak minden műveletét és ezek kötelesek az ellenőrzőknek minden kívánt iratot felmutatni.

A nagybani kereskedésnél közszükségleti cikkek után 10% haszon számítható a számlának bélyeggel együtt való végösszege után, amihez még hozzá adható a szállítási és biztosítási költség, az üzletbér és raktárbér, az alkalmazottak fizetése és az adó aránylagos hányvadában. Bármennyi kézen menne is keresztül az áru addig, amíg a kis kereskedőhöz eljut, a 10% csak egyszer számítható.

Az iparvállalatok és a mezőgazdasági termékek ipari feldolgozásával foglalkozó vállalatok, amelyek közszükségleti cikkek nyilvánított árukat gyártanak, alá vannak vetve a törvény rendelkezéseinek.

Annak a miniszteri határozatnak a közlésétől számított 5 szabad napon belül, amellyel ezek közszükségleti jellegűvé nyilvánítottak, kötelesek a nemzetgazdasági minisztérium spekulá hivatalához nyilatkozatot adni a következőkről: mekkora a termelőképeségük közszükségleti áruikban, — milyen feldolgozásra váró készleteik van ezekből, — mennyit termeltek ezekből külön-külön 1937, 1938, években és 1939 év január-október havában, — milyen áron adták el ezekben az években az árut.

Ezek a vállalatok legfeljebb 10%-ot számíthatnak haszonnak a beszerzési árhoz és ezen felül semmiféle kereskedelmi művelet formájában nem számíthatnak semmit az árunak a kiskereskedő kezéhez juttatásáig, akár hány kézen bocsátanak is keresztül.

Ezek a vállalatok minden hónap 1-én jelentést tartoznak tenni a nemzetgazdasági minisztérium spekulá hivatalának a gyártott mennyiségekről, az eladott mennyiségekről és az ákról, külön-külön minden cikkre vonatkozólag. Ha ismételt mulasztást követnének el ezen rendelkezések ellenében, a kihágási büntetéstől eltekintve indokolt miniszteri határozattal

el lehet rekvirálni a gyárat, vagy annak be rendezését

a miniszteri határozatban megjelölendő feltételek mellett.

Az árakat emelni nem lehet

sem az ipari és mezőgazdasági termény feldolgozó vállalatoknál sem a nagybani, vagy kicsinybeni kereskedelemben közhasznú cikkek vonatkozólag sem a termelőnek, sem a kereskedőnek, csak igen alaposan bizonyított közgazdasági okokból. A miniszternek és az ezen törvényben meghatározott külső szerveinek jo-

guk van megtiltani minden áremelést. Nem igazolható, vagy a miniszter rendelkezéseivel és célzataival ellenkező áremelések megismétlése esetén a kihágási büntetés mellett külön pénz büntetést is lehet kiszabni, ami kétszerezese az utolsó 15 napi eladások ártöbbletének.

Az árak maximálását közszükségleti iparvállalatoknál kizárólag a nemzetgazdasági miniszter rendelheti el szintén ugy a termelő vállalatra, mint a nagybani és kicsinybeni kereskedelemre.

Egyébként a közszükségleti cikkek árát a törvény határozatain belül a polgármesterek maximálják, akik egyben a szállítási tarifákat, a hotelek, éttermek, korcsmák, lakások és fürdők árát is maximálhatják.

Az éttermek és egyéb fogyasztási helyiségek a polgármester által luxus helyiséggé nyilvánítottakat kivéve, három kategóriába lesznek osztva és a I. osztály 20%-ot, a II. 15%-ot a III. 10%-ot számíthat haszonnak a felhasználási árak, a szállítási költségek, az anyag feldolgozási költsége és egyéb különleges fenntartási és működési költségek figyelembe vételével az egyes helyiségek különleges viszonyaihoz mérve.

A polgármesteri rendeletek a kormányzósági megerősítés után lépnek életbe és érvényességük idejét is tartalmazzák.

Minden megyében a prefektura mellett spekulá hivatal alakul, amelynek tagjai a prefektus elnöke alatt a polgármester, a nemzeti gárda parancsnoka, a kereskedelmi kamara és a mezőgazdasági kamara elnöke, vagy alelnöke, az ipari, vagy a kereskedelmi felügyelő, amelyikük magasabb rangban van, a megyei főorvos és a rangban legidősebb járásbíró a megyei székhelyen.

Minden kormányzóság területén is alakul egy spekulá hivatal, amelynek elnöke a kormányzóság vezértitkára és tagjai a nemzeti gárda kormányzósági parancsnoka, a székhelyen levő kereskedelmi kamara elnöke, vagy megbízottja, a székhelyi polgármester és megyei prefektusa, az ipari, vagy a kereskedelmi szolgálat főnöke és a kereskedelmi kamara ajánlására kinevezett egy-egy iparos és kereskedő, végül a kormányzóság főorvosa.

A polgármesterek minden hó 1-én és 15-én jelentést tesznek a megyei hivatalnak a piac ellátási viszonyairól és a szükséges teendőkről. A megyei hivatalok ezeket a jelentéseket észrevételeikkel és javaslataikkal terjesztik a kormányzóság spekulá-hivatalához. Ezek pedig két havonként tesznek jelentést a miniszternek és javaslataikat terjesztik elő a népesség ellátására. A kormányzóság egyben felügyel és irányítja a megyei hivatal működését.

A minisztériumban központi hivatalt állít fel a törvény Officiul Central al Speculei Ilicite névvel. Ennek a hatásköre a törvény végrehajtásának ellenőrzése, az árkérdés tanulmányozása, javaslatok előterjesztése és a miniszteri rendelkezések végrehajtása.

Mint hogy a büntető rendelkezések között szerepel a kivett kereseti adók összege alapján kirovandó pénzbüntetés, a törvény minden ellenőrzésre kötelezett üzletet és vállalatot

arra kötelezi, hogy helyiségében látható helyen függessze ki az évi kereseti adóját igazoló okmányt.

A pénzügyigazgatóságok és adóhivatalok kötelesek ilyen bizonyítványokat kiszolgáltatni.

Ujabb miniszteri rendelkezésig közszükségleti cikkeknek azok tekintendők, amelyek ilyenre nyilvánítottak.

Az eddig felvett kihágási jegyzőkönyvek a szeptember 17-iki törvény rendelkezései szerint lesznek elbírálva.

Az újabb kihágások elbírálására minden városban egy járásbíró vezetése alatt naponta működő bírói hatóság ítél azonnal a panasz-jegyzőkönyv beérkezése után és

a felek megidézése nélkül.

Büntető rendelkezések

A spekulatortörvény szerint bűncselekményt követ el az:

a) a közszükségleti cikkekre nem alkalmazza az árak jelölését, vagy ki nem függesszi ezek árjegyzékét, vagy nem adja be a polgármesteri hivatalnál aláírásával ellátva ezt az árjegyzéket és a két, minden hónapban esedékes helyzetjelentést;

b) a nagykereskedő és a jelen törvény alá tartozó ipari üzemek, ha elmulasztják az álladékjelentést és az előírt havi két helyzetjelentést, vagy ha nem adják ki az előírt számlákat;

c) akik túlhágják vagy megkísérlik túlhágni az ezen törvényben előírt árakat;

d) akik túlhágják, vagy megkísérlik áthágni

a közszükségleti cikkekre ezen törvény alapján meghatározott házonszázalékot;

e) a fogyasztó, aki maximált kereskedelmi áruért tudva nagyobb árat fizet, vagy aki közszükségleti cikkek közül a családjának rendes szükségleteit meghaladó mennyiséget halmaz fel;

f) aki a jelen törvényben és egyéb törvényekben, szabályzatokban és rendeletekben előírt alakítások betöltése nélkül folytat kereskedést és fizete felett nem függesszi ki cégét vagy a kifüggesztett cégben nem jelöli meg a tulajdonos vezetéke és keresztnévét;

g) akik bármely kereskedelmi árucikkre nézve igazolatlan áremelést kísérennek meg előidésmi,

vagy elő is idézték, akár azáltal, hogy szándékosan hamis híreket terjesztettek el, akár valamely fondorlatos eszközzel, vagy akár azáltal, hogy magasabb árat kínáltak, mint amilyent a vevők kívántak;

h) akik összeheszelnek, vagy szövetkeznek abból a célból, hogy az áruk árának jogosulatlan emelkedését provokálják és elhatározzák, hogy ezeket nem adják el bizonyos áron alul, vagy tekintélyük súlyával, ajándékokkal, ígéretekkel, fenyegetésekkel, ravasz eszközökkel arra szorítják a kereskedelmi áruk birtokosait, hogy tagadják meg az áru eladását, vagy emeljék fel a létező árakat;

i) akik közszükségleti cikkeket folyóárát alapos gazdasági indok nélkül emelik, vagy a miniszter áramelési kifejezett tilalmát megszegik;

j) akik a vevőt megsejlik és szándékosan más árut szolgáltatnak ki a keresett helyett, vagy más eredetű, más minőségű árut szolgáltatnak a megállapított helyett, ugyancsak akik hamis mértéggel vagy hamis mérlegelvével adnak el;

k) akik bármilyen célra hamis, vagy meghamisított számlát használnak fel, vagy valamely kereskedelmi árucikket meghamisítanak denaturáltnak, vagy ilyeneket tudva eladásra tartanak;

m) akik a szabad és természetes kereskedelmi verseny elnyomása végett a helyi piacon árukat halmoznak és az árak emelkedésének okozása végett árukat, vagy élelmiszereket raktároznak az ő rendes kihelyezési szükségleteiket meghaladó mennyiségekben;

n) akik anélkül, hogy erre ipari, vagy kereskedelmi jogszervi szükséglet igazolhatóan, terményeket, vagy árukat elpusztítanak, vagy a forgalom elől elrejtik, vagy akik a raktárakban, vagy egyéb helyeken meglévő áruikból megtagadják a normális mennyiségű kiszolgáltatást;

o) nagykereskedők és bejelentésre kötelezett vállalatok, ha az előírt jelentéseket a valóságnak nem megfelelően teszik meg;

p) közszükségleti cikkeket elrejtnek;

r) azok a vállalatok, amelyek a törvény kihirdetése előtt is közszükségleti cikkeket termeltek és akár részben, akár teljesen beszüntetik a termelést, vagy megtagadják a termelés növelését akkor, amikor a nemzetgazdasági minisztérium megállapítja, hogy az illető cikk iránt kereslet mutatkozik, amennyiben a vállalatoknak előzetesen nem adott a minisztérium a korlátozásra engedélyt. Amennyiben ezek a vállalatok ismételve is megszegik a törvényt miniszteri határozattal rekvizálni lehet a gyártást, vagy annak a berendezését.

Ezeknek a cselekményeknek a büntetései a következők:

a) az a. pont alatti cselekményekért az évi összes kereseti adó egynegyed része mint pénzbüntetés és visszaesés esetében ennek a kétszerese 1-15 naptól elzárással;

b) az e. pont elleni cselekményekért 100-5000 lei pénzbüntetés és az áru elkobzása szabható ki, visszaesésnél 3000-10.000 lei pénzbüntetés és a vásárolt áru elkobzása;

c) a g., j., i. és m. pontok alatti cselekményekért az évi kereseti adó egynegyed-fél összegig menő pénzbüntetés és visszaesés esetén ennek a kétszerese 1 hónaptól 6 hónapig terjedő elzárással;

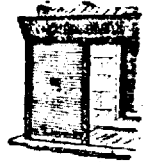
d) az f. pont alá eső cselekményekért 5000-25.000 lei pénzbüntetés és visszaesésnél ennek a kétszerese 15 naptól 3 hónapig terjedő elzárással;

e) a c., d., h., l., n., o., p. és r. pontok alá eső cselekményekért az évi kereseti adó egynegyved mint pénzbüntetés és az áru elkobzása, visszaesésnél a pénzbüntetés kétszerese, az áru elkobzása és az üzlet vagy vállalat ideiglenes bezárása 6 hónapig terjedhető időre és ezeken felül 3 hónaptól egy évig terjedő elzárás.

A bíróság a pénzbüntetések mellett az a., b., c. és f. pontok esetében a cselekmény súlyához képest esetleg az üzlet lezárását is kimondhatja 3-30 napi időre akkor is, ha visszaesés nem forog fenn. Visszaesésnél az elzárás büntetés kimondása minden esetben kötelező, ahol a törvény ezt a büntetést említi. A bíróság ezenfelül a kereskedelemtől való eltiltást is kimondhatja, akár határozott időtartamra, akár véglegesen. Enyhítő körülmények ezen törvényben meghatározott összes cselekményeknél semmi esetben sem vehetők figyelembe. Büntetésektől mentesek azok, akik bármilyen minőségben és bármilyen eszközzel tudva résztvettek ezen törvény által büntetett cselekmények előkészítésében, vagy végrehajtásában, vagy akik a tetteseknek tanácsot adtak. A büntetéseket az előírt büntetések legalacsonyabb tételével kell büntetni.

Ha a bűncselekményt valamely társaság, vagy egyesület nevében annak a képviselésére jogosított egyén követte el, az illető személy büntetésén felül a társaságot is polgári pénzbírságra kell elítélni, amely az évi kereseti adójának felétől a háromszorosáig terjedhet és visszaesésnél ennek a kétszeresére emelkedik az áru elkobzásán és az üzlet-

December 31-ike után bezárják azon iparosok műhelyeit, akik nem rendelkeznek mesterkönyvvvel

Az aradi munkakamarához és a munkafelügyelőséghez miniszteri rendelkezés érkezett, amely felhívja az iparosokat a mesterkönyvek kiváltásának szükségességére. A rendelet utal arra, hogy az 1936. április 30-iki ipartörvény értelmében az iparosoknak mesterkönyvvvel és ipar-engedéllyel kell rendelkezniük. A mesterkönyvet okmányok, vagy pedig vizsga alapján adják ki. Tanulmányait, illetve diplomájuk alapján mesterkönyvet a következők kapnak:

1. A mérnökök, valamint építészek, ha ezt kéri. 2. A másodfokú szakiskolák végzett növendékei. Ezeket a szakiskolákat a minisztérium egy külön táblázaton sorolja fel.

Vizsga alapján mesterkönyvet azok a munkások kapnak, akik munkakönyvük kézhezvétele után mesterségüket legalább három évig folytatják.

A törvényes rendelkezések értelmében tehát be kellett volna zárni mindazon iparosok műhelyeit, akik mesterkönyvvel nem rendelkeztek és nem feleltek meg azok az iparosok, akik annak idején nem kötöttek inasszerződést, szabályszerű munkakönyvet nem kaptak, stb. A minisztérium megállapította, hogy egyes vidékeken rendkívül sok azoknak az iparosoknak száma, akik nem felelnek meg a fenti feltételek-

nek visszaesés esetén 6 hónapig, közönséges esetben 30 napig terjedhető bezárása mellett, amihez a bíróság saját mérlegelése szerint még a kereskedéstől időlegesen, vagy véglegesen való eltiltást is hozzáadhatja.

Az ezen törvényben megállapított bűncselekmények halmazata esetén a legsúlyosabb cselekményre előírt büntetés maximuma szabandó ki.

Visszaesőnek az tekintendő,

aki az ezen törvény elleni valamelyik cselekményért jogerősen elítélve az ítélet jogerőre emelkedésétől számított egy hónapon belül követ el újabb bűncselekményt.

A kihágási jegyzőkönyvet felvevő megbízott azonnal lezárja az üzletet

és a rendőrség őrizete alatt marad, ha a megállapított bűncselekmény a következő: a maximális ártulhágása; közszükségleti áruk elrejtése, elpusztítása, forgalomból való elvonása. A lezárt üzlet kinyitását csak a bíróság rendelheti el abban a határozatában, amellyel egyidejűleg a feljelentés tárgyában is ítélt.

Ha egy visszaeső ellen bármilyen újabb bűncselekményt állapít meg az ellenőrzés, a helyiséget, illetve üzletet nem lehet kinyitni bírói határozattal sem csak akkor, ha jogerős felmentést mondtak ki, amelyet a recurs fóruma is jóváhagyott, tehát az ítéletábla is.

A be nem hajtható pénzbüntetéseket a büntető törvény szerint változtatják át elzárásra.

A bűncselekmények megállapítására és jegyzőkönyv felvételére

jogosultak mindazok, akik eddig is jogosultak voltak, kiterjesztése történt azonban a Front nemzetőri gárdájának a parancsnokaira, vagy az általuk megbízott tagokra is. A gárda megbízottai a bűncselekmények kinyomozásánál segítségére lehetnek a megyei gárda erre kijelölt tagjai. Az összes megbízásokat a megyei spekulatív tartja nyilván és igazolja láttatásával.

Az ellenőrzési jegyzőkönyvekbe be kell írni a terhelt évi kereseti adójának az összegét is és a jegyzőkönyv egy példányát neki ki kell szolgáltatni. A felvett jegyzőkönyveket a keltezés napján le kell tenni az illetékes bíróságnál. A jegyzőkönyvek teljes bizonyítékot képeznek a bíróság előtt, ha csak hamisítást nem panaszol és bizonyít a terhelt.

A bírói hatóságot minden városban egy általánosan működésben levő járásbíró gyakorolja.

Ez a hivatal a rangban legidősebb járásbíró illeti. A bíró naponta ítélezik az előző napon beérkezett jegyzőkönyvek ügyében, anélkül, hogy a feleket megidéznék. Ha azonban a fél jelen van, akkor meghallgathatja azt. Csak ha kivételesen szükségnek látja a bíró a fél megjelenését, akkor becsújt ki legfeljebb 24 órai időre szóló idézést. Azokban a községekben, ahol a fentiek szerint nincs bíróság, az ügyek a legközelebbi város bírósága alá tartoznak. Ha az ügyek száma szükséges-

nek, viszont ezek már évek óta üzték iparukat. Ezért módot akart adni ezeknek is a mesterkönyv megszerzésére és 1938. június 16-án módosította az ipartörvényt. Ennek a módosításnak megfelelően 1939. december 31-ig mestervizsgára engedhetik azokat az iparosokat is, akik sem mesterkönyvvvel, sem pedig munkakönyvvvel nem rendelkeznek. Az említettek mestervizsgát azonban csak a következő feltételekkel tehetnek: 1. Igazolniuk kell, hogy jelenleg is önálló iparosok és 2. igazolniuk kell, hogy 1936. április 30-án, amikor az ipartörvény életbelépett, már legalább öt éve működő műhellyel rendelkeztek.

A fentiek igazolását szolgáló iratokat a kereskedelmi és iparkamarától, a pénzügyigazgatóságtól, valamint a társadalombiztosító pénztártól kell kérni. Az érdekeltek mestervizsga iránti kérvényeiket a munkafelügyelőséghez kell beadni a fenti igazolványokkal együtt. Az iparengedélyeket a munkakamara a mesterkönyvek kiadása után osztja ki.

A minisztérium újlag felhívja a fenti kategóriába tartozó iparosok figyelmét, hogy haldéktalanul forduljanak kérvényeikkel személyesen, vagy posta útján a munkafelügyelőséghez oly értelemben, hogy vizsgára jelentkezhesse, mert 1939. dec. 31-én bezárják mindazon iparosok műhelyeit, akik mesterkönyvvvel nem rendelkeznek.

sé tenné, a törvényszék főnöke más bírakat is ki rendelhet.

A jogorvoslatok a következők:

Az elsőfokú marasztaló ítélet ellen a vádlott fellebbezhet 3 napon belül a határozat kikészítésétől, vagy ha megjelent a tárgyaláson, akkor a kihirdetéstől. A fellebbezést az illetékes törvényszék intézi el, ahová 24 óra alatt fel kell terjeszteni az iratokat. De a fellebbezés csak akkor érvényes, ha csatolva van hozzá a kiszabott pénzbüntetés befizetését igazoló letéti nyugta. A törvényszék sürgősen köteles eljárni és bizonyításnak csak úgy adhat helyt, hogy a legközelebbi tárgyaláson be nem mutatott bizonyíték többé nem vétetik figyelembe.

A törvényszék ítélete ellen annak kihirdetéstől számított 10 napon belül, akár jelen volt a fél, akár nem, recursnak van helye az ítéletáblához.

Az elsőfokú határozatot, ha nem volt jelen a fél a kihirdetésnél, ajánlott tértivevényes levélben kézbesítik és a fellebbezési idő a postai kézbesítéstől számít.

A befolyó pénzbüntetések a nemzetgazdasági minisztériumnál alapot képeznek a jelen törvény végrehajtási költségeire. Az összeg 25%-át a minisztérium negyedévenként szétosztja a városok közt abban az arányban, ahogy területeikről befolytak a pénzbüntetések.

Az elkobzott árukat a piacon nyilvánosan adják el

az őrizettel megbízott rendőrségi szerv és a helyi spekulatív megbízottjának a jelenlétében. A befolyó összeg fele az áru tulajdonosát illeti, de ebből levonják az eladással felmerülő költségeket, a másik fele rész a nemzetgazdasági minisztériumot illeti. A romlásnak ki nem tett árukat csak akkor lehet eladni, amikor jogerőre emelkedett az a marasztaló ítélet, amely az elkobzást is elrendelte.

Minden fellebbezési és recurs tárgyalásra meg kell idézni a nemzetgazdasági minisztériumot is, amelynek joga van a fellebbezést, illetve a recurs beadni.

Ezektől a kétségtelenül nagyon súlyos rendelkezésektől várja a kormány az áralakulás normális kereteihez való visszatérést a mai kivételes időkben. A törvény indoklása kiemeli, hogy szükséges volt a közszükségleti cikkeket termelő vállalatokra is kiterjeszteni a rendezést és az ellenőrzést nemcsak az árakra, hanem a termelés mennyiségére is.

A kiskereskedők hasznontételének lezárását a törvény azzal látja indokoltnak, hogy az áruforgalom a viszonyok folytán megnőtt és a forgalom nagyobb tömege mellett a lezárt hasznontétel is kielégítő. Ez az indoklás általános és nem terjeszkedik ki a szakmák szerint különböző forgalmi és fogyasztási lehetőségekre.

A büntetések mérvénél a kereseti adóra főleg azért támaszkodik a törvény, hogy a büntetések lehetőleg arányosak legyenek a teherviselő képességgel és ne tegyék esetleg életképtelenné a vállalatot.

Az iparkamarai véleményezés bélyegmentes

Fontos közérdekű kérdésre hívták fel múlt hét folyamán a nemzetgazdasági minisztérium figyelmét. A kereskedelmi és iparkamarák „véleményezéseiről” van szó, melyek az iparrendély kiadásakor szükségesek és amelyeket eddig felbélyegeztek. Ilyen előzetes „véleményezésre” van szükség például külföldiek kereskedelmi foglalkozásának engedélyezésénél, továbbá italmérési engedélyek kiadásánál. Ezek a kamarai véleményezések tehát — akár kedvezőek, akár kedvezőtlen tartalmuak — nem jelentenek érdemleges határozatot, csupán formáságok, melyek a bélyegtörvény 26. paragrafusának rendelkezése alá nem vonhatók.

A nemzetgazdasági minisztérium arra az elvi álláspontra helyezkedett, hogy kettős bélyegzésről van szó a valóságban, így megszünteti a törvényellenes állapotot. A kereskedelmi és iparkamarák határozata után tehát csupán akkor jár a bélyegtörvény 4. paragrafusában előírt taksa, ha kereskedelem, vagy ipar gyakorlására kiadott engedélyről s nem véleményezésről van szó. A kérdést egyébként a szétküldésre kerülő miniszteri rendelet rövidesen megvilágítja.

EGYENLET

Bocsánat, hogy kellemetlen iskolai emlékeket ébresztünk és tanári szigorral kérdezzük:

$3+5=5+3$. Igaz ez? Az egyenlet teljes? Mind két oldala teljesen egyenlő?

A válasz kétségtelenül: igen.

Ha betűkkel helyettesítjük a számokat — méltóztatnak emlékezni — az érték nem változik. Tehát:

$A+B=B+A$. Így van? Igaz? Igaz!

Ha most a betűket szavakkal helyettesítjük és leírjuk ezt az egyenletet:

Igaz van = van igaz.

Egyenlő ez? Nem egyenlő! Az „igaz van” sokkal súlyosabb, határozottabb.

Ha már most a szavakat mondatba helyezzük, akkor meglepő dolog kerül ki. Néha van úgy, hogy a „van igaz” a több... Például ebben a mondatban kellemetlenül igaz ez a furcsa egyenlet:

A férfinak mindig igaz van,

mégis mindig:

a nőnek van igaz.

= Új rendszer a postai utánvételes küldeményeknél. A posta vezérigazgatósága a szerdai naptól kezdődőleg új rendszert létesített az utánvételes postai szállítmányok értékeknek beszedésére nézve. A posta a jövőben nemcsak pénzt, hanem váltót is utánvételez, amikor is a feladó pontosan előírja, hogy a váltón ki szerepeljen kibocsájtóként, milyen összeg és lejárat tölthető ki. A másik újítás, hogy az utánvételi összeget a posta nem feltétlenül a feladónak továbbítja, hanem harmadik személyhez is, feltéve, ha a feladó így rendelkezik. A CFR utánvételes szállítmányok is feladhatók úgy, hogy az összeg megküldése posta útján történjék. A címzettől átvett váltót ajánlott levélben küldik vissza az áru feladójának, de ez ügyis rendelkezhetik, hogy a posta a lejáratig tartsa vissza a váltót és esedékességgel szedje be értékét a kibocsájtótól.

BOLDOG EMBER.

— Kapott a tavaly szabadságot?

— Természetesen. Megkaptam mind a hármat.

— Hogy-hogy hármat?

— Mert nekem annyi jár. Egyszer én utazom el, egyszer a feleségem és egyszer a főnököm.

= Nincsen tüzifaexport — a magyarországi alacsony maximális árak miatt. Magyarország tüzifabevitele más évekként ellentétben még nem indult meg. A magyar piac a román tüzifaexport megindulását várja, mert jugoszláv tüzifa előreláthatólag tavaszig már aligha érkezik Budapestre, tekintve, hogy víziúton már nem lehet szállítani, a jugoszláv tüzifa pedig az ottani magas árak miatt nem bírja el a vasúti szállítás költségeit. Románia, amint a Consum már közölte, 8000 vagon tüzifát importálhat a magyar piacra és erre a mennyiségre a magyarországi Tiszántul tüzifaellátása szempontjából már nagy szükség van. Az import legfőbb akadályja azonban, hogy a román tüzifa budapesti paritásában 375—380 pengőre tesz ki, ami jóval meghaladja a magyarországi maximális tüzifaárakat. A tüzifaexportörök véleménye szerint, annak, hogy a tüzifakivitel Magyarországra ismét nagy arányokban megindulhasson előfeltétele, hogy Magyarországon újra szabályozzák a tüzifa maximális árát és az eddigi árat a világpiaci paritásnak megfelelően emeljék fel.

Haladékot kaptak a behívott italmérők

Hazajöve.elük után két hónapon át szerezhetik meg az engedély meghosszabbításához szükséges iratokat

A pénzügyminiszter a katonailag behívott italmérők és italmérési engedélyt kérők érdekében a következő intézkedéseket tette: Akinek lejárt a bevonulása ideje alatt az italmérési engedélyük és akiknek az engedélyt az 1938. június 16-iki törvény alapján semmisnek nyilvánították, hazabocsátásukkal kezdődő két hónapi időt kaptak a szükséges iratok betérjesztésére. Az italmérési iratok végrehajtását a bevonulás egész tartamára felfüggesztették és a behajtás csak hazabocsátásuk után egy hónapra kezdődik meg. Fel van függesztve a jogerőre emelkedett italmérési büntetések behajtása a

bevonulás egész ideje alatt és a behajtást csak a hazabocsátás után egy hónappal lehet megkezdeni. Az új italmérési engedély kérések függőben maradnak a kérvényezőnek hazabocsátásáig és csak ettől számított 20 nap után kerülnek elintézésre. A bevonultak fellebbezései és felülvizsgálati kérelmei a szőlők hektáronkénti termelési taxájára vonatkozó ügyekben szünetelésbe kerülnek és hivatalból veszik újra tárgyalás alá akkor, amikor a jogorvoslati elő felet a katonai szolgálatból hazabocsátják.

Ujabb tárgyalás a CFR országuti szállítási monopóliumának korlátozásáról

A legfelső szállítási és tarifa tanács folytatta a közlekedési miniszter törvénytervezetének a tárgyalását arról, mennyiben lehessen a vasut monopóliumának félretételével megengedni magánvállalkozók részére is az országuti személy és teherszállítást gépkocsin. Căranfil volt miniszter elnököt ezuttal is. Profiri, a közutak vezérigazgatója tett előterjesztést, amelyben azt mutatta ki, hogy míg Angliában és Franciaországban a kocsik közlekedés adójából az utak fenntartása bőségesen fedezhető, addig nálunk ezek alig 10%-át biztosítják a költségeknek, indokolt tehát, hogy a gépkocsik szaporodását előmozdítsuk ebből a szempontból is. Egyébként tapasztalatai szerint az áruforgalom 30—50 kilométer távolságon belül kitűnően bonyolítható le teherautókkal, így tehát a magánosok a vasúttal együtt megtalálhatják számításukat. Ekvél szemben a 150 kilométerig terjedő körzet már inkább csak a vasutnak felel meg. Nálunk

mint benzintermelő országban a gépkocsi berendezkedést elő kell segíteni közérdekből. Căranfil elnök azt emelte ki, hogy az országban vannak jó utak és vannak gyenge utak. A rendezést úgy kell megoldani, hogy a vasut is, a magánosok is ne csak a meglevő jó utakon rendelkezzenek be, hanem a gyengébb, kiépítésre szoruló és kevésbé rentábilis utak egy-egy részét is kötelesek legyenek ellátni. Măcovei a CFR vezérigazgatója szerint különbséget kell tenni a személyszállítás és a teherszállítás közt. A vasut autobusai teljes mértékben eleget tesznek az elnök elgondolásának és éppen a kisebb jelentőségű vonalakat kötik be a fővonalakba. Nézete szerint fenn kell tartani az eddigi rendszert. Az áruszállításra a legközelebbi ülésen terjeszti elő kidolgozott tervezetét, amely összhangba kívánja hozni a szükségleteket a vasut jogos igényeivel. Az ülést többek hozzászólásai után folytatni fogja a tanács.

Felkutatja a kincstár az illetékezés nélkül maradt jogügyleteket

Nincsem elévülés a kereskedelmi levelezésből kitűnő illetékköteles ügyleteknél

Az Argus értesítése szerint a pénzügyminiszter elrendelte, hogy a kereskedelmi cégek ugynevezett magánokirati ügyleteit a pénzügyi közegek kutasák fel és vegyenek fel adott esetekben bírságolási jegyzőkönyvet. Ilyen ügyletnek tekinthetők a kereskedelmi üzlet körében tett üzletkötések közül azok, amelyek nem közjegyző előtt kötöttek meg. Részben a könyvekben, másrészt a levelezésben találhatják a nyomát annak, hogy a kereskedő megkötést adott, bizonyos árut adott vagy vett, követelet engedélyeztetett, újabb kezességet szerez, novatiót (az eredeti ügylet lényeges megváltoztatását) köt, vagy az adásvételi ügyletben szereplő eredeti személyek változnak meg stb. Ezek újabb illetékköteles ügyletek, amelyeknek felkutatására a jelenlegi rendelet vonatkozik. A kereskedők helyze-

tét súlyosbítja, hogy a levelezésekből vagy könyvekből kiderülő ügyletkötés folytán megindulható kihágás nem évül el. A pénzügyi eljárás egységesítéséről szóló törvény 53. szakasza, valamint a bélyegtörvény 100. szakasza szerint az elévülés attól a naptól kezdődik, amikor az okirat „hiteles keltet” kapott (data certa). Ilyennek tekinthető a közjegyzői hitelesítés kelte, a pénzügyi vizum rávezetése. Miután ilyenekről a kereskedelmi leveleknél nem lehet szó, tehát az elévülésre hivatkozni nem lehet. Az illetékköteles fél azonban menekszik a bírság alól — amely az illeték háromszorosával egyenlő — ha önmaga mutatja be a kérdéses ügyletet illetékeztetés céljából. A kereskedő tehát, az ilyen ügyletek gondos felkutatásához és illetékeztetéséhez fogna folyamodni, hogy a bírságolást elkerüljék.

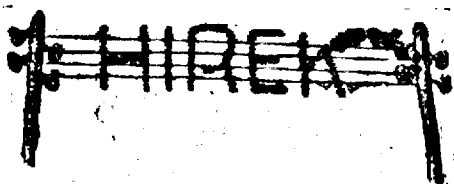
= Az orosz benzintermelés teljesítőképessége. (K. K. Berlin.) A francia Havas távirati iroda a napokban azt jelentette, hogy Oroszország a múlt évben 100.000 tonna benzint vásárolt az Egyesült Államoktól. Ebből azt a következtetést vonta le, hogy a németeknek azon reménye, hogy Oroszországtól földolajat és benzint kaphatnak, alig fog bevalni. A Havas tévedett, mert Oroszország benzintermelése egyike a legnagyobbaknak a világon. Maga Franciaország 1936-ban 567.000 tonna orosz benzint importált, a Szovjet 1938-ban 1.150.000 tonna földolajat és ebből a mennyiségből 337.000 tonna benzint vitt ki az egyes államokba. 1933-ban a Szovjet benzinkivitele elérte az 1.260.000 tonnát, míg az összes földolajkivitele 4.894.000 tonnára rugott. Tény azonban, hogy dacára ezeknek a nagy feleslegeknek Oroszország minden évben 100.000 tonna körüli benzinnemennyiséget vásárol az Egyesült Államoktól, de teszi ezt tisztán földrajzi okoknál fogva, mert a szállítás Amerikából a kelet-sibériai kikötőig kevesebb kerül, semmint az orosz benzinnel szárazföldi szállítása a dél-orosz tartományokból. Az amerikai benzint az oroszok a távolkeleti hadseregük számára használják. Ezért a Havasnak azon reménye, hogy a Szovjet nem képes Németországnak elegendő benzint szállítani tévedésen alapszik.

FELESLEGES KÉRDÉS.

— És hány gallért parancsol uraságod?

— Mi az, hogy hányat? Hát mit gondol, hány nyakam van?

= Hogyan kell kérvényezni az importörre giszterbe való felvételt? Megemlékeztünk legutóbbi számunkban arról, hogy a nemzetgazdasági miniszter november 18-ig meghosszabbította azt az időt, amely alatt még benyújthatók a kereskedelmi hivatal Bucurestiben, Cală Victoriei 157 szám alatt levő helyiségében a kérvények felvételért az importörök jegyzékébe Vidéken lakók a kérvényeiket kellő bélyeggel ellátva postán is beküldhetik. Megírtuk már, de az érdeklődők részére ismétéljük, hogy a kérvényben, amely gépen írandó, be kell jelenteni a cég nevét és esetleges emblémáját, jogi természetét (pl. egyéni cég, közkereset, részvénytársaság, stb.) a tulajdonos vezetéke, és keresztnévét pontos címet a telepről és esetleg a fiókok címét is, a jogosult cégjegyző aláírását, a kamarai cégbejegyzés számát és idejét. Későbbi változások esetén ezeket be kell jelenteni a külkereskedelmi hivatal könyvelési és nyilvántartás osztályánál.

AZ IPAROS

Megjelenik minden második pénteken.
Előfizetési ára egész évre intézményeknek és nagy cégeknek 1000 lei, félévre 500 lei. Iparosoknak egész évre 300 lei, félévre 150 lei, negyedévre 75 lei.
Redacţia şi administraţia — Szerkesztőség és kiadóhivatal — Redaction und Administration:
Hirdetések négyzetcentiméterre 6 lei. Éves költésnél árengedmény.
Arad, Caminul Industrişilor — Iparos Otthon.

A választott bíróságok bármely nyelven tárgyalhatnak

Erdekes jogi kérdésben hozott döntést a napokban a kolozsvári törvényszék kereskedelmi tanácsa. Moskovitz és Társa kolozsvári üveg- és porcellánkereskedés évekként ezelőtt bizományi megállapodást kötött egy helyi kiskereskedővel és az erre vonatkozó szerződésben választott bíróság illetékességét kötötték ki. A felek között az elszámolásnál nézeteltérés merült fel és a porcellánkereskedő 90.000 lei követeléssel lépett fel a kiskereskedővel szemben, aki azonban ezt a követelést nem volt hajlandó elismerni.

Az eredeti megállapodás szerint összeült a választott bíróság. Mielőtt azonban érdemben dönthetett volna, a kereskedő jogi képviselője útján a kolozsvári törvényszékhez azzal a kéréssel fordult, hogy a törvényszék a választott bíróság elnöke helyett új elnököt jelöljön ki. Ezt a kérést azzal indokolták, hogy az elnök nem tud románul, már pedig a kiskereskedő ügyvédje nem ismeri annyira a magyar nyelvet, hogy fennakadás nélkül képviselhesse ügyfele érdekeit.

A kolozsvári törvényszék a napokban hirdetett ítéletet a kérés felett, amelyet elutasított azzal az indoklással, hogy a semmitőszék egy korábbi döntése szerint a választott bíróságok bármely nyelven tárgyalhatnak.

A kiskereskedő ügyvédje a törvényszék döntése ellen a táblához fellebbez és azt vitatja, hogy a törvényszék ítélete még nem döntötte el ezt a kérdést: akkor is használhat-e a választott bíróság más nyelvet, mint az állam nyelvét, ha a perben szereplő felek valamelyike vagy jogi képviselője csak az állam nyelvén tudnak tárgyalni?

Megszűnnek a kerületi pénzügyi felügyelőségek

A pénzügyminiszter rendeletet adott ki, amely szerint november 15-ével megszűnnek a pénzügyi kerületi felügyelőségek és ettől a naptól a pénzügyminisztériumban központilag fog működni a pénzügyi vezérfelügyelő testülete. A kerületi vezérfelügyelőségeket az 1938. november 3-iki pénzügyminiszteri rendelet alakította, s a kormányzóságok székhelyein működtek. Most valamennyien a központi szervezetbe lesznek beosztva és ott kötelesek haladéktalanul szolgáltatni a felügyelőknek. Az egész testület élére egy vezérfelügyelőt fognak külön rendeletben kinevezni. A vezérfelügyelők testülete köteles a legközelebbi idő alatt részletes munkatervet és beosztást kidolgozni az új rendszer keretében rábízott ellenőrzési és irányítási munkálatokra vonatkozólag. Az eddigi ellenőrzési kerületek területileg továbbra is fennmaradnak.

Nehézségek Marosvásárhelyen a barna liszt beszerzése körül.

A marosvásárhelyi pékek panasszal fordultak a polgármesterhez amiatt, mert — állításuk szerint — a malmok nem hajlandók barna kenyér sütéséhez lisztet szállítani. Emiatt barnakenyeret néhány napig nem lehetett marosvásárhelyi piacon kapni. A polgármester figyelmeztette a pékeket, hogy okvetlen gondoskodniuk kell a piacnak barna kenyérrel való ellátásáról is, ugyanakkor ígéretet tett arra, hogy hivatalos úton intézkedik a barnaliszt beszerzése érdekében.

CSAK FINOMAN.

A manikűrös-kisasszony megismerkedik a mozi-
ban egy szimpatikus fiatalemberrel, aki megkérdezi tőle, hogy mi a foglalkozása.
— Működési köröm — a köröm — hangzik a fiatal felelet.

A kartellbizottság elnöke szerint az áruhiány okozza a drágaságot

Kimélet nélkül kell eljárni az áruelejtők ellen

Bucurestiből jelentik: Perieteanu Grigore, a legfelsőbb kartellbizottság elnöke a Jurnalul című lapnak nyilatkozott az üzérkedés leküzdésével kapcsolatban. Nyilatkozatában többek között a következőket mondta:

— Az árak emelkedése nagy részben az általános gazdasági és pénzügyi helyzetnek tudható be. Nem tagadható azonban, hogy ugyanúgy, mint a multban is, megjelentek a hírhedt társadalmi hiénák. Azt mondják, hogy az áruhiány okozza az árak emelkedését. Fel kell vetnünk tehát a kérdést, hogy vajon az áruhiány nem az árak elejtése következtében állott-e be. A társadalom hiénáit minden kimélet nélkül üldözöb-
kell venni. Az a kifejezés, hogy „minden kimélet nélkül” azt jelenti, hogy a jelenlegi rendszer szabadságvesztésen, valamint a bűrságon kívül az árak elkobzásához és méltányos áron való eladásához is folyamodhatna. Véget kell már vetni a hirtelen meggazdagodott azon tömegének, amelyet minden társadalmi katasztrófánál találunk. Megállapítható egyben, hogy a kereskedelem és ipari ágak, valamint kartellek arra kényserültek, hogy az áremelésekhez való hozzájárulást kérjék arra való tekintettel, hogy a szállítási költségek és a nyersanyagok árai emelkedtek, másrészt pedig a vállalatok fizetésemeléseket ad-

tak.

Közhatóság nem kezelhet letétet

December 1-től csak a Letétpénztár vehet át bármely biztosítékot és letétet

Az újjászervezett állami Letétpénztár december 1-ig átveszi az összes hatósági vonatkozósu pénz és értékpapír letéteket. Ettől az időtől kezdve semmiféle hatóság nem kezelhet saját rendelkezése alatt letéti és óvadék értékeket. Ez által elejét veszi az állam a bűnös visszaélések minden lehetőségének, s egyben biztosítja, hogy a letétek haladéktalanul kiadassanak az érdekelteknek a kiutalás után. A központi letétpénztárba kerül most minden hagyatéki érték, amelynek örököse nincs, minden végrehajtási uton zárolt érték, a községi pénzkezelések egyen-

legei, ugyanígy a megyéké és a kormányzóságoké, az állami megbízottak óvadékai és általában minden pénz és érték óvadék, amit az állammal, kormányzósággal, a megyékkel és községekkel kötött ügyletekből kifolyólag óvadéki letesznek, hasonlóképpen a kiskorúak és gondnokoltak vagyona, általában minden bírósági kezelésben levő pénz és értékpapírt, bűnjel és bármilyen más érték. Ezeket a vagyonokat vagy közvetlenül a központi letétpénztárnál teszik le, vagy a pénzügyigazgatóságok útján utaltatják be.

Az üzlethelyiségek után kötelező egészségügyi engedélyek megszerzése

A legfelsőbb semmitőszék a napokban elvi jelentőségű döntést hozott az üzlethelyiségek egészségügyi engedélyei ügyében, amely döntéssel egy 7—8 éve folyó jogvita végleges elbírálást nyert. A régi, 1930. évi egészségügyi törvény ugyanis első ízben tette kötelezővé az üzlethelyiségek számára az egészségügyi engedélyek megszerzését, amelyen száztól tízezer leig terjedő egészségügyi illeték és 660 lei bélyegilleték leróvása alá estek. A régi egészségügyi törvény szövegéből a helyiségek jelenlegének közelebbi meghatározása nem tűnt ugyan ki, a fejezet címfelírása azonban kétségtelenné tette, hogy

csupán a fogyasztási helyiségekre nézve kötelező az egészségügyi engedély kiváltása, mint a megfelelő díjak lefizetése.

Tekintettel arra, hogy az egészségügyi minisztérium rendelkezései az engedélyek megszerzését és a díjak lefizetését az összes üzletekre vonatkoztatták, ennél fogva a kereskedelmi érdekeltségek általában megnyugodtak a törvény ilyen természetű alkalmazásában. A hosszú ideig

tartó jogvitát a semmitőszék határozata most olyképpen döntötte el, hogy a régi törvény 329. szakasza csak kimondottan a fogyasztási helyiségekre vonatkozatható, tehát a vendéglőkre, kávéházakra, korcsmákra, bodegákra, de semmi esetre sem értendő szorosan vett áruüzletekre.

Ezen fontos semmitőszéki döntésnek a joghatálya azonban csak az 1936. év szeptember 3-ig terjedő időre bír érvénnyel, mert az említett időponttól kezdve új törvény, illetőleg törvényerővel bíró új szabályzat intézkedik az egészségügyi engedélyekről és díjakról, amely már kellő pontossággal kiterjeszti ezt a kötelezettséget az összes üzletekre, irodákra és vállalatokra. A mai helyzet tehát az, hogy az egészségügyi hatóságok a semmitőszéki döntés alapján

csupán az 1936. szeptember harmadika óta keletkezett, vagy cégüket és helyiségüket változtatott vállalatokra és üzletekre vonatkozólag követelhetik

ugy az engedély megszerzését, mint a megfelelő díjak befizetését.

Désen a város házikezelésbe akarja venni a husellátást

Bár a hatóságok mindent megtesznek a maguk hatáskörében, Désen egyre drágul az élet. Legutóbb a tűzifa, cipőtalp, ételolaj, hus, fehérneművászon és a kakaó drágult meg többek között. Felmerült a terv, hogy a város házikezelésben lássa el olcsó hússal a polgárságot. A város nagyobb tételekben vásárolná a húst és beszerzési áron mérné ki. Legutóbb a falusiak alig hoztak árut a piacra és így élelmiszerekben (vaj, tojás, turó, tej) bizonyos hiány állott be. A város vezetősége ezért eltörölte a falusiak részére a maximális árakat. Azóta ismét van elég élelmiszer a piacon, a falusiak megint szállítanak.

PÓTOLHATALAN.

Krax anyósának temetésén azt mondja valaki sopánkodva a vőnek:

— Szegény... pótolhatatlan...
— Bizony — sóhajt Krax —, pótolhatatlan... még ez a szerencse!

Maximált husárak Petrozónyban.

Marhahus elsőosztályu 24, másodosztályu 22, növendékmarhahus 26, borjúhús 36, sertés-karaj 44, juhús 20, háj 44, zsirnák való szalonna 44, füstölt szalonna 52, zsír kilója 48, felvágott 52, disznófőssajt 42. lei

— A hatóságok behozatali engedélyeinek kiadása. Megalakult a külkereskedelmi hivatalban az a bizottság, amely hatóságok részére, tehát az állam, kormányzóságok, megyék és községek részére megadja a külföldi behozatali engedélyeket. Elrendelte ez a bizottság, hogy mielőtt bármelyik hatóság lekötne valamelyik importőrrel behozatali szerződést, vagy megbízást, ezt előbb a bizottsághoz jóváhagyás végett felterjeszteni köteles és a behozatali engedélyt csak a bizottság előzetes jóváhagyása után kaphatja meg. A bizottság a közhatósági szerződések elbírálásánál a nemzeti iparpolitika szempontjait és a kifizetési lehetőségeket tartja szem előtt és nem engedélyezi olyan áruk behozatalát, amelyeket az országban is gyártanak. A bizottság tagjai a nemzetgazdasági minisztérium államtitkárja, a külkereskedelmi hivatal vezérigazgatója, a hadfelszerelési, a légügyi minisztériumok egy-egy megbízottja, az iparfejlesztési igazgató és behozatali szabályzó hivatal igazgatója.

JÓ KERESKEDŐ.

— A balcipő erősen szorít.
— Oh, majd ki tetszik járni.
— Viszont a jobb mintha tulnagynak volna.
— Nem tesz semmit, az első sőt után össze fog menni.

Jogesetek a kisipar köréből

A nemzetgazdasági minisztérium a nemzeti munka védelméről szóló törvény alapján előzetes figyelmeztetés nélkül is kiróhat büntetést.

A semmitőszék III. tagozatának 1195/1938 számú iratcsomóban foglalt 1939. május 22-ikén hozott határozata.

A temesvári tábla helyt adott a Higiena vegytisztító cég azon keresetének, amelyben ez a nemzetgazdasági minisztérium egy büntető határozatát támadta meg azon a címen, hogy a minisztérium megsértette a nemzeti munka védelméről szóló törvény nyolcadik szakaszát az által, hogy előzetes figyelmeztetés helyett azonnal bírságot rótt ki a vállalatra. A táblai határozat ellen a nemzetgazdasági minisztérium felülvizsgálati kérelmet adott be a semmitőszékhez, amely a tábla ítéletét megváltoztatta és megállapította, hogy a bírságot kiszabó végzés megsemmisítését a tábla helytelenül rendelte el.

A semmitőszék határozatát a következőképpen indokolta:

A Higiena cég a fellebbezésben elismerte, hogy nem alkalmazott nyolcvan százalékos román személyzetet. A büntetést kiszabó végzés megsemmisítését azzal az indoklással kérte, hogy a minisztérium nem figyelmeztette előzetesen a törvény rendelkezéseire, hanem ennek a figyelmeztetésnek mellőzésével egyenesen kiszabta a pénzbírságot. A fellebbező szerint a törvény nyolcadik szakasza fokozatosan írja elő a büntetéseket, első ízben tehát csak figyelmeztetésnek lett volna helye és ha ez eredménytelen marad, csak abban az esetben vehetett volna ki bírságot a minisztérium. A tábla ezt az álláspontot el is fogadta és a bírságot megsemmisítette.

A semmitőszék azonban kimondotta, hogy ez az álláspont helytelen. A minisztérium ugyanis a törvény nyolcadik szakaszában foglalt büntetések bármelyikét alkalmazhatja, fokozatok nélkül, azzal a feltétellel, hogy a büntetést megindokolja. Az említett nyolcadik szakaszban felsorolt büntetések a következők:

1. Figyelmeztetés a vállalat tulajdonosa részére. 2. Pénzbüntetés, a vállalati alaptőkét figyelembe véve a büntetés kiszabásánál. 3. Azon kedvezmények megvonása, amelyek az ipartörvény, vagy más törvények alapján a céget megilletik. 4. Az állami szállításokból való kizárás. 5. A cég működésének felfüggesztése legfeljebb hat havi időtartamra. 6. A vállalat bezárása.

Az itt felsorolt büntetések bármelyikét alkalmazhatja, a körülményeket figyelembe véve, a miniszter és a törvény nem említi meg, hogy ezek a büntetések fokozatosan alkalmazandók. Erre való tekintettel a tábla határozatát meg kellett semmisíteni.

Az idegen vállalatok adója

A bucarestii tábla II. tagozatának 58/1938. számú pénzügyi döntvénye szerint az idegen vállalatok az országban megvalósított jövedelmük után adókötelesek az egyenesadótörvény 2. szakasza szerint. A megadóztatásnak nincs semmi más feltétele, mint az a tény, hogy a jövedelmet az országban valósítják meg.

Közl: Kele Sándor dr.

Könnyítések egyes vállalatok forgalmi adó fizetésére.

A pénzügyminisztérium legutóbbi behatárolt foglalkozott a forgalmi fizetés szempontjából azon vállalatok helyzetével, amelyek termékeik egy részét saját céljaikra használják fel. Ilyenek például a fatermelő vállalatok, a villanyüzemek, a petróleumvállalatok.

Ezek termékei más vállalatok számára szolgálnak és ezért forgalmi adó kötelesek. A pénzügyminisztérium ezért most a következő könnyítéseket vezette be az említett vállalatok számára. Ezek esetében érvényeseknek ismerik el a vállalatnál már eddig is eszközölt és a saját használatra vonatkozó bevezetéseket és a forgalmi adót az áru termelési helyén való önköltségi ára után kell fizetni. Annak érdekében, hogy ezek a cégek az így 1939. április 1-től esedékes adót bírság és kamatmentesen fizethessék ki, a minisztérium december 10-ig adott határidőt.

Ujabb táblai döntés szerint:

A több üzemmel rendelkező iparvállalatoknál minden üzemnél külön is alkalmazkodni kell

a román személyzet védelméről szóló törvény előírásaihoz

Elvi jelentőségű ítélet hangzott el a napokban a román személyzetnek a magánvállalatoknál való védelméről szóló törvény gyakorlati alkalmazásával kapcsolatban.

Az Intreprinderile Fildermann nagyipari vállalatot a nemzetgazdasági minisztérium pénzbírsággal sújtotta, arra hivatkozva, hogy a román személyzet védelméről szóló törvény követelményeinek nem tett eleget. A minisztérium a bírság megállapításánál külön-külön bírálta el a vállalatokhoz tartozó üzemek alkalmazottainak a helyzetét, noha ezek az üzemek egy jogilag, mint az irányítás és ügykezelés tekintetében egy közös vállalatot alkotnak.

A bírság kiróását a vállalat közigazgatási perrel támadta meg és arra hivatkozott, hogy egy vállalatot nem lehet külön részekre osztani, mert több üzemben többféle ipari termékek előállításával foglalkozik. Az Intreprinderile Fildermann összes üzemével együtt csak egy vállalatot alkot és így nem lehet az egyes üzemek helyzetét külön tenni elbírálás tárgyává.

A nemzetgazdasági minisztérium jogi képviselője ezzel szemben azt vitatta, hogy ha egy vállalat több üzemből áll, akkor minden egyes üzemben külön-külön eleget kell tenni a román személyzet védelméről szóló törvénynek, tekintet nélkül arra, hogy ezek az üzemek egy közös vállalatokhoz tartoznak.

A bucarestii ítélőtábla, mint közigazgatási bíróság a minisztérium álláspontját fogadta el és a vállalatot fellebbezésével elutasította. A vállalat felfolyamodása révén a kérdés a Semmitőszék elé került, amely a napokban hozta meg a döntést és ebben a táblai ítéletet megerősítve, a vállalatot véglegesen elutasította.

APAI SZEMREHANYÁS.

- Mit csináltak, gyerekek?
- Gyakoroljuk a szekrényfeltörést.
- Szégyeljétek magatokat. Sohasem lesz belőletek rendes ember. Minden lépésetek áthallatszik a másik szobába.

Legyünk ott mindannyian november 25-én az aradi Katolikus Bálon

A bál tiszta jövedelme az aradi magyar tanynelvi tanonciskola alapjait szolgálja

November 25-én, szombaton tartják meg Aradon a Központi szálloda épületének nagytermében a Katolikus Bált. Évek óta az évad egyik legsikerültebb, legnépszerűbb, leglátogatottabb táncmulatsága a Katolikus Bál, amelyen Arad macyarságának színe-java megjelenik.

Az idén azonban a tradicionális kapcsolatokon kívül Arad magyar iparoságát a Katolikus Bálhoz más, szeretetteljes kapcsolatok is fűzik. A november 25-iki Katolikus Bál tiszta jövedelme ugyanis az idén menynit és a római katolikus egyházközség által fenntartott aradi magyar tanynelvi tanonciskola alapjait szolgálja. Minder lei, tehát, amellyel a bál jövedelme gyarapodik, ennek a magyar tanonciskolának felszerelését, fejlesztését teszi lehetővé. Arad magyar iparosága természetesen a lehető legnagyobb számban vonul fel a november 25-iki Katolikus Bálra, annak tudatában, hogy amit itt ad és áldoz, azt saját magának, fiainak, a jövő magyar iparosnemzedékének adja.

A Katolikus Bálról nem hiányozhatik egyetlen aradi magyar iparos sem. A magunk csekély hozzájárulásával kell meghálálnunk azt a nagy áldozatot és munkakészséget, amelyet az egyházközség a magyar tanonciskola létesítésével és fenntartásával vállalt. Legyünk ott mindannyian november 25-én este a Központi szálloda nagytermében, a Katolikus Bálon!

— A ki nem adott szabadságok elévülése. A munkakamarák szövetségének tanácsa most tartott ülésében elhatározta, hogy hiteles értelmezési törvényt kér az 1929. óta fennálló munkaszervezési törvény 50. szakaszához. A törvény a három éven át nem érvényesített alkalmazotti igényekre úgy rendelkezik, hogy ezek elévültek és később nem követelhetők. A munkakamarák és egyes bírósági döntések úgy értelmezik a törvényt, hogy ez az elévülés csak az alkalmazottak fizetési igényeire vonatkozik és nem érinti a szabadságidő ki nem adása miatt az alkalmazottat kártérítés címén illető követelést, ami csak összegszerűleg van meghatározva az elmaradt szabadságidőre járó fizetés kétszeresében. Az ellentétes gyakorlattal szemben a munkakamarák szövetségének a tanácsa olyan törvényes értelmezést kér, amely az 5 álláspontjuk igazát védje meg.

BÖRTÖNBEN.

- Maga miért került ide?
- Kint voltam a vasárnapi autószepevényse-nyen.
- És?
- Az egyik szépséget meg akartam szöktetni.

A legmodernebb szólé-plisszé

különböző mintákban, ú. m. fekvő-, álló- és legyező-plisszé, álló és gömbölyű guvré minden méretben, a legszebb kivitelben. TÓTH ERZSI, Eminescu-ucca 15. szám.

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Hálákoset Segélyző Csoportja.

Directiunea Grupelor de Ajutoare în caz de deces a Reuniunii Civile de Binefacere din Arad prin aceasta comunică cu asociații, cu cotizațiunile de deces sunt scadente până la următorul curent:

Az Aradi Polgári Jótékony Egyesület Hálákoset Segélyző Csoportja Igazgatósága ezúton közli i. t. tagjaival, hogy a halálozási járulékok a következő sorszámkorig esedékesek:

In Grupa I. csoportban: Vád I. Ludovic K. Szabó Lajosné 1040, Emeric Zorán Imre 1041, Izidor Weisz Izidor 1042, väd. I. Stefan Tóth Istvánné 1043, Andrei Nagy András 1044, Ioan Fehér János 1045, väd I. Teodor Ardelean Tórné 1046, sotia I. Francisc Lippert Ferencné 1047.

In Grupa II. csoportban: Gheorghe Gécs György 1090, Emeric Zoran Imre 1091, väd. I. Martin Piffi Mártonné 1092, väd. I. Teodor Ardelean Tórné 1093, väd. I. Mihail Lőrinc Mihályné 1094, Eualia Takácsi Eualia 1095.

Aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportja

Directiunea Grupelor de Ajutor de Inmormântare a Industrișilor din Arad face cunoscut membrilor cari sunt în restanță cu cotizațiile lor, să achite restanțele în interesul lor propriu, fiindcă în conformitate cu §-ul 14 și 15 din statute calitatea lor de membri respire automatice, adică dacă membrul decedază între timp, nu se poate acorda ajutorul. Cotizațiunile sunt scadente după următorul membri decedati:

Az aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportja igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halálozási járulékaikkal hátralékban vannak, azt saját érdekében rendezzék, mert a csoport szabályzatának 14. és 15-ik §-a értelmében tagsági joguk automatice megszűnik, azaz, ha a tag közben elhal, a segély nem folyósítható.

A fizetés a következő elhunyt tagjaink után esedékes:

In Grupa A. Csoportban: 1128 S. I. Serb Iosif Józsefné, 1129 David Zeis David, 1130 S. I. Adam Heinrich Adámné, 1131 V. I. Pavel Petrik Pálné, 1132 Adalbert Hézső Béla, 1133 S. I. Adolf Berkó Adolfné, 1134 Adalbert Butschko Béla, 1135 V. I. Todor Zomonean Tórné, 1136 Carol Szlapák Károly, 1137 Anton Scheuermann Antal, 1138 V. I. Crucean Mila, 1139 V. I. Stefan Accay Istvánné, 1140 Gheorghe Gécs György, 1141 V. I. Israel Sorger Izraelné.

In Grupa B. Csoportban: 1183 V. I. Mihail Herling Mihályné, 1184 Ioan Szabó János, 1185 Adalbert Csoma Béla, 1186 Francisc Vágó Ferenc, 1187 Adalbert Petroviu Béla, 1188 Carol Szlapák Károly, 1089 V. I. Stefan Accay Istvánné, 1090 V. I. Israel Sorger Izraelné, 1091 Gheorghe Gécs György, 1092 V. I. Ludovic Szabó Lajosné, 1093 V. I. Iosif Jarmaczky Józsefné.